БИБЛИОТЕКА СССР им. В. И. Ленина

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

свет

Арадуьл 1923 шера дена

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 18 (2870). | Шинарди, 11 февраль 1964 шу. | Мах 2 кап.

Дика къахьег Шаьлга производствени управлене «Джалка» совхоза ремонтно-механически мастерски юртбоахама техника тоечу механизатораша. КПСС ЦК Пленум хьеллача дей сиййлеца хакъа бахьхаб уж, ерригача тракторашта 10-ча февралага кхачалехьа ремонт яь баьнна.

Къаьстта дикача хьокхамашца чакъа бена Пленума доагора аппаратураштa ремонт еш вола Юсупов Мовлан. ХIара денна 160—180 процент кхочашдеш цо сменин нормаш. Пленумо шиъ болх дIахьоча укх деношка кхы а дикагIа къахьегаргда цо.

Сурта тIа: М. Юсупов доагора аппаратура тоеш воалл.

И. Плиева сурт.

Советски Союза Коммунистически парте Централни Комитета Пленумах бола

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1964 шера 10 феврале Йоккхача Кремлевски двореце хьайийлай КПСС Центральни Комитета Пленум.

Пленума ден повестка тIа латт «Юртбоахама продукци сихагIа алсамъяккхар духьа удобренееx шерра пайда эцара, хий дехкара гIулакх дегIадоаладара, комплексни механизаци яра, Iилманна карагIдаьннараши хьалха латта опыти юкъекхахьара ларда тIа юртбоахама производствана интенсификаци яра» дош.

Цу деша хьакъехьа доклад йир СССР юрта боахама министра нов. И. П. Воловченко.

Пленума балхаца дакъалаца бийха ба союзни республикай Компартей ЦК шоллагIа секретараш, Центральни Комитета состава юкъе боаца парте крайкомийи обкомийи хьалхара секретараш, союзни республикай Компартей ЦК секретараш — юрта боахама кулгалдеча бюрой председателаш, юртба боахама дешаш леладеш бола парте крайкомийи, обкомийи секретараш, союзни республикай партийно-паччахьалкхен тIахьожама комитетий председателаш, союзни республикай Компартей ЦК, парте крайкомийи обкомийи юрта боахама отделий заведующеш, парте окружкомий хьалхара секретараш, колхозно-совхозни управленей парткомий секретараш, колхозно-совхозни управленей начальникаш, союзни республикай Министрий Советий председателаш, союзни республикай Министрий Советий председателий юрта боахама гIулакхашта бола заместителаш, крайяи областийи къахьегамхой депутатий Советий исполкомий председателаш, союзни республикай г/ишлоний министраши гIишлошъяра гIулакха йолча паччахьалкхен комитетий председателаши, союзни республикай комсомола ЦК секретараш, профсоюзий ЦК председателаш, союзнийи автономнийя республикай юрта боахама, юртбоахама продукташ яхарен кийчъорен, хина боахамий министраш, юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен, хина боахамий крайяи областийи управленей начальникаш, хьалъеш латтача йоккхийча ирригационно-мелиоративни объектай кулгалхой, юртбоахама машинашъеча предприятей директораши конструкторски бюро начальникаши, машинашта тохкамаш деча станцей кулгалхой, колхозий, совхозий, производственни колхозно-совхозни управленеи, опытни станцей специалисташ, цхьайолча колхозий председателаши совхозий директораши, юрта боахама хьалха латтараш, колхозийи совхозийи парторганизацей секретараш, юрта боахама балхаш деш бола Iилмахой, йоккхийча юртбоахама Iилма-тохкама учрежде볷ейи дешара заведенейи директораш, «Сельхозтехника» республикай, край, областий объединеней председателаш, СССР а РСФСР а министраш, комитетий председателаш, центральни организацей, учрежденей, ведомствай кулгалхой, СССР Госплана управленей, СССР Госстрой, СССР совнархоза, мехкдаьтта чакхдоаккхачен мехкдаьтта химически промышленноста Паччахьалкхен комитета, химически промышленноста Паччахьалкхен комитета, автотракторни юртбоахама машинашъечен паччахьалкхен комитета, СССР Министрий Совета заготовкашта йолча Паччахьалкхен комитета, юрта боахама министерства, хиш дехкача лаьтташтен хин боахаман йолча СССР Паччахьалкхен производственни комитета, «Союзсельхозтехника» хьалхлелаю болхлой, Советски Армен ТIема-Форда Флотен политически болхлой, центральни газетийи журналийи редактораш, КПСС ЦК аппарата, СССР а РСФСР а Министрий Советий, СССР а РСФСР а Лаккхехьарча Советий бекитоккхаме болхлой.

КПСС ЦК Пленумо ладийгIар «Сельхозтехника» яхача Ерригсоюзни объединене председателa нов. А. А. Ежевске содокладгара.

Сайрийнарча заседане содокладаш йир СССР хиш дехкача лаьтташтен хин боахаман йолча паччахьалкхен комитета председателa нов. Е. Е. АЛЕКСЕЕВСКЕ РСФСР Министрий Совета председателa хьалхарча заместителa, РСФСР юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министра нов. Л. И. МАКСИМОВА.

КПСС ЦК Пленум дIахо болх беш я.

ЮРТБОАХАМА ПРОДУКЦИ СИХАГIА АЛСАМЪЯККХАР ДУХЬА УДОБРЕНЕЕХ ШЕРРА ПАЙДА ЭЦАРА, ХИЙ ДЕХКАРА ГIУЛАКХ ДЕГIАДОАЛАДАРА, КОМПЛЕКСНИ МЕХАНИЗАЦИ ЯРА, IИЛМАННА КАРАГIДАЬННАРАШИ ХЬАЛХА ЛАТТА ОПЫТИ ЮКЪЕКХАХЬАРА ЛАРДА ТIА ЮРТБОАХАМА ПРОИЗВОДСТВАНА ИНТЕНСИФИКАЦИ ЯРА ХЬАКЪЕХЬА

Цу дешах доклад ю СССР юрта боахама министра И. П. Воловченко.

Ши бутт мара баьннабац КПСС Центральни Комитета декабрьски Пленум хинначул тIехьагIа, йоах цо, новкъоста Н. С. Хрущева Пленуме яь доклад а, хилош хаддеш даь къамаьл а, химически промышленность [illegible] дегIайоалдара хьакъехьа, минеральни удобренеш дикка дукха гIа яхара хьакъехьа тIайна решенеш берригача советски наха могайир, ... политически хьинар айдир цар.

Коммунистически парте Программа тIа аьннад, юрта боахам дегIабоалабара керттера никъ — из да массе оагIорахьара цуна механизаци а лерригIа интенсификаци а яр. ХIанз ерригa торо наш йолаш я из парте программин указани колхозий, совхозий, юрташкарча берригaва къахьегамхой балха тIа практически чакхъяккхара.

Интенсификаци лерригIа чакхъяккхар керда, лаккхагIа йола этап я социалистически юртбоахама производство дегIайоалдеча. Цхьабакъда, хьакъал кIезига долча наха мара моттаргдац минеральни удобренешши кхийолча материально-технически средствашен ши-шегIа тамашаш гойтаргья, аьнна. Вайнига эзараш йолча хьалха латтача колхозийи совхозийи толамий ларда сенах латт аьлча, из латт, шигара материально-технически средствааш говзача кулгий бе йовхкаш хиларах. Деррига а вайх воаех, вай кхетамех, опытах, хьалхашка оттадаь декхар тIагIертта вай кхочашдарах тийша да.

1970 шера 70—80 миллион тоннага кхачалца минеральни удобренеш арахецаргхилар вайна массанена а дика хеташ да. Цхьабакъда, вай дика кхетаде деза, нагахьа санна юртбоахама производства ерригa культура лаккхарца тарьеш хилча мара химизаце боаргIаш боле пайда лург ца хилар.

Тхона кетаргахьа, йоах нов. Воловченко, моттигерча кулгалдеча кадраша, Iилман болхлоша, специалисташ теркам тIабахийта беза укх дешашта:

минеральни удобренеехи кхыча химически средствеехи вайцига а доавол дехьа а юрта боахаме пайда эцара дикагIа йола опыт эттара шIенахча тайпара Iомаяр;

юртбоахама производства продуктивность сихагIа лакхъяра хIара моттиге боккъонца йолаш йолча торонашка а хьожаш, минеральни удобренеш зонашта, областашта, производственни управленешта, боахамашта нийса екъилга вIаштIехьдаккхар;

колхозийи совхозийи дуккхача кадрашта минеральни удобренеш, гербицидаш, кхийола химически средствааш лаьтта леладаран хьайбай боахамеи юкъекхахьара прогрессивни методаш Iомаелга шерра дIадоладар.

Минеральни удобренеш юкъекхахьара опыт ГДР-е, хIаьта иштта Англе, Америка ВIашагIкхийттача Штаташка, Голландe, кхыча мехкашка Iома а аь, СССР юрта боахама министерства бакъахьа лоархI кердаче аппаратураца кийчъяь шиъ дукха агрохимически лабораторeш а йолаш мехка паччахьалкхен агрохимически служба вIашагIйоллар.

Ялташ дIадуургдолча лаьтта 10 миллион тонн химически удобренеш тассар, хIаьта 1970 шера — 30—35 миллион тонн.

Минеральни удобренеш тессара гIуллакх районирован[illegible] елга дикагIа вIаштIехьа фу даь доаккхаргдар - хьогIа? КПСС ЦК декабрьски Пленуме геттара нийса дийцар деррига чудахьаш дола ялат укх гаргарча хана сихагIа алсамдаккхар духьа дукхагIа пайда эца беза удобренеех эффект йоккхагIа йолаш пайда эцара къаьстта дика хьалаш долаш йолча Къилбаседа Кавказе, центральни - Iаьржа лаьтташ долча областий. Украина хьуний аренашкарча а къунашта йистерча а тIоадал латтача районех, яхаш.

Цу тайппара минеральни удобренешца Iалашденза даргдац Iаьржача лаьттаех доацача даькъа тIарча районашка дIадийна ялаташ, хIаьта иштта биэзача боараме удобренешца Iалашдайза даргдац хиш дехкача лаьтташка дIадийна деррига ялаташ.

Кхоачамболлаш лаьттанца тIоадал йоацача зонашка, цу даькъе аханзеи ардехи даьда лаьтташ карадерзадеча дукхагIа йолча районашка а, укх гаргарча массехк шера ялаташ тIадола лаьтта хьаьнде деза, керттерча даькъе ялаташ дIадерца цхьана мугIарчех кIеззигача боараме суперфосфат а тессаш.

Доклада тIа дикка йоккха уйла тIаккхийтай мистденича лаьтташта известковани еш шерра балхаш чакхдаханза дарг ца хилара, органически удобренеех пайда дикагIа эцара, массане а агрохимически дешар Iомаделга вIаштIехьдаккхара.

Советски Союзе, йоах нов. Воловченко, бахача нахах хIара сага юртбоахамерча лаьттаех ши гектар соагIа кхоач, цу даькъе цхьа гектар оахам а долаш. Из локкха рузкъа да. Нагахьа санна цунах вай нийса пайда эц, тIаккха мел эш ялат, дулх, шура, шекар, коартолаш, баьца даараш, кхыйола продукташ хургья вайга.

ХIаьта а цхьацанахьа хIанз а моттигаш к лаьттан рузкъаш шоай метта лоаттадара йоакхо ца еш. ТIаэцанза даргдац лаьттан рузкъаш меттахьа лоаттадара, юрта боахамерча лаьттаех кхетамца пайда эцара хьалхара ведомствай, организацей, колхозий, совхозий чIоагIIа бехктоххам хулийтаргбола къаьстта закон. Цу тайппара вай мехка лаьттад дикали воли къоастаеш паччахьалкхен учет юкъеяккха — советски лаьттан кадастр оттаенза яргIоаца ха хьатIакхаьчай.

Парте Центральни Комитето, йоах докладчика, Н. С. Хрущева инициативах гучаьккхар Iилманга диллача а хIаьта иштта хьалха латтача практикага диллача а вIаштIехьа йоацаш хинна лаьтта леладара травопольни система.

Тайп - тайпара лаьтташи климати йолаш болча вай боккхача мехка лаьтта леладара моллагIа цхьа система могаe йиш яц.

Травопольни система вахарах, юрта боахама практиках хьадан цун авторо берригача мехка цаI хургйолаш из хьадагалаьцаи хилар дар из гIалате хинна хилар а. Къаьст-къаьстача зонай природни хьалашка а юрта боахама специализацега а хьежжа тайп - тайпара хила еза лаьтта леладара системаш а. Юртбоахама производство дIаниIсьелгеи дIадувча лаьттий структура белгалъелгей мамогIа ялат дукхагIа даккхара тIедерзадаь хила деза.

Ялаташи доакъараши дукхагIа дахара йола лоархIамера средство я хьажкIаш. Уж дIанийсъеча хана дукха хIамаш да теркалде дезаш. Гурахьа дувча кIини кхыча ялата культурийи лакха хьувкъам луш дола сорташ удобренеш техачул тIехьагIа хьажкIел дуккагIа хьувкъам луш йолча районашка уж культураш дукхагIа леляе ева.

Дагадохийтача нийса хургда цу дешах новкъоста Н. С. Хрущева КПСС ЦК декабрьски Пленуме аьхар: «Белгаларча зона хьалашка хьувкъам дуккагIа луш йола, дIабахийтача къахьегамах беркат дуккагIа юхалуш йола культура хила ева боахаме хьалхара культура а».

ДIахо докладчика дувц колхозийи совхозийи машинех пайда дикагIа эцанза барт ца хилар, къаьстта а тракторашкеи комбайнашкеи шин сменах болх байта безилга. Таханарча декхараша дIадеххача тайпара йола херда машинаш хьаяра дош а оттаду цо цу тайпара.

Семеноводства гIулакх тоаделга а хьогахадаь, нов. Воловченко белгалдаьккхар, нагахьа санна ерригача колхозашен совхозашен ялатий культураш эггара дикагIа долча сортехи гибридехи дар мара фу дIа ца дуьш дIаювре, алхха цунах а цхьа миллиард соагIа пуит ялат тIакхетаргдар мехка, аьнна.

Укх гаргарча шерашка динза даргдоацаш хIама да, йоах докладчика, деррига семеноводства гIулакх тоаделга, дIадувш дола фу дикагIа хулийтилга, районашта могадаьча сортахи гибридахи дар мара фу дIа ца дерга ерригa колхозаши совхозаши ялга. Семеноводства гIулакх тоадарца цхьана вай декхарийла да хIанзарча хьалех мазшара долча, дикагIа хьувкъаш долча тайпара сорташи гибридаши хьакколлара даькъера белк чIоагIбе.

Докладе йоккха моттиг дIалаьцар хьайбаш леладара дешаша. Юрта боахама интенсификаци яро, белгалдоах докладчика, Iалашде деза хьайбай боахам сихха дегIабоагIилга. Эггара хьалхарча арIанка доакъарий база чIоагIъярахи племенни гIулакх тоадарахи тийша да хьайбай боахам дIахо дегIабоалабелга.

Доакъарий база чIоагIъяра проблема эггара хьалха юзваенна я концентрировании доакъар хьаларца. Продукци луча деррига хьайбашта а, къаьстта хьаккхарчаштен оалхаварашта а эш из доакъар.

Доаккхаш дола валови ялат 1970-ча шерага 14—16 миллиард пуйтага кхочадеш алсамдаккхаро йиш хулийтаргья тIа-тIа дебаш доагIа хьайбаш концентрировании доакъарийца дика Iалашде. Цхьабакъда, из хург ма дий, аьнна цхьаккха дича а вай мелъялийта йиш яц силос, корнеплодаш, коартолаш, иштта кхыяраш санна долга моша доакъар даккхара еш йола терко.

Доакъарий проблема къоастелга тайп-тайпарча зонашка цхьатарра де йиш йолаш дац. Массе оагIорахьара теркал де деза моттигера хьалаш, къаьстта лоархIам бе беза хIара боахаме хьайбаш леладелга малагIа лостам болаш да яхача деша. Из ма, колхозийи совхозийи кулгалхой а специалисташ а декхарийла ба сен чотах Iалашдергда эшаш дола доакъар яха дош шоаш къоастаде, яхилга. Ер культураш цIаенза даргдац цо, яхаш лакхехьара звенеш [отIатела] гIертилга хоадамболлаш харцахьа лархIа деза.

Боккъонца нийса а йолаш травопольни системена яьча критиках харцахьа выводаш яь цхьаболча болхлоша. Цхьаккха тейна баьцаш а дIае ца евзарт а лаьрхIа, терко ца еш дитад цар из гIуллакх. Цхьацайолча моттигашка кхыметтел клевери люцерни дIае а лоархIабац: «Цаьхха траволыцик ва хьо, аьнна бехке войя!» Ма вIалла нийса дац. Лаьттанцарча балхашпара траволыни система дIаяккхарах-м найдана йолча а баьцаш цIенъяь дIа ца юеш йита еза яха маIаа даккха йиш яц.

Вай мехкарча хьалха латтача колхозийи совхозийи опыте санна, дерригача дунен хьайбаш леладара ерригача опыте а тешаме хьахьувих, йоах дIахо нов. Воловченко, хьайбаш лаккхара продуктивность йолаш хулга алхха племенной гIулакх дика вIаштIехьдаьккхача мара хила йиш йоацилга.

Юртбоахама Iилма проблемаш_та, юртбоахама специалистий кадраш кийчъяра дешашта, Iилманна гучаьяна говзалаши хьалха латта опыти шерра колхозийи совхозийи балха практикана юкъеяхьера хетаь яр доклада йоккха рездел.

Юртбоахама производствана интенсификаци яро иштта геттара чIоагIа дIадехаш да, йоах дIахо докладчика, кхы дукха лоархIамера дешаш къоастаделга, эггара хьалха, юрта боахамера планироване гIулакх дикка тоаделга, лаьттанцара а хьайбашкара а йоала продукци алсамъяларца материальни хьаштдолаш юрташкара къахьегамхой хилар Iалашделга.

Ший къамаьл чакхдоаллаш йоах нов. Воловченко:

— Мукъаба сона вай парте Центральни Комитета, дерригача советски халкъе тешам бала, юрта боахамерча къахьегамхоша, цун кулгалдеча кадраца, юртбоахама Iилман деттелаша, специалисташа, практикаша шоай низ кхоберrбац Коммунистически партега хьалхле а йолаш СССР юрта боахам дегIабоалабара дакъера Iалаьмате йоккха план кхочашъяра цунца коммунизм хьалъяра деррига халкъаюкъарча гIулакха доагIIаш дола дакъа шоашкара юкъедахьаран, аьнна.

Цул тIехьагIа «Комплексни механизаци — юртбоахама производствана интенсификаци яра лоархIаме средство» яха содоклад йир «Сельхозтехника» Ерригсоюзни объединене председателa А. А. Ежевске. Цо белгалдоаккх, укх тIеххьарча итт шера юртбоахам технически эргабоаккхаш мехка боккха болх баь хилар. Цо торо хулийтар колхозашкеи совхозашкеи къахьегама овсарле 1,8-зза лакхъе. ХIанз юртбоахаме я 2,6 миллион трактораш (15-низ баьрашца лаьрхIача). Колхозашкеи совхозашкеи хIара шера кхоач 1,3—1,4 миллиард сома мехьа юртбоахама машинаш — 1950—1953 шерашкарчул пхеза соагIа.

Укх тIеххьарча шерашка доккхий хувцамаш хиннад юртбоахама техникe. ХIанз вай промышленносто арахец 840 тайпа машинаш. Цар торо хулийтаргья кхее чIоагIа хала йола хьажкIаш, боамби, шекара свекла, коартолаш, иштта кхийола культураш кхеяран чувцаран комплексни механизаци е.

ЛоархIамаша хьахьони, нагахьа санна комплексни механизация хьалха латтача механизатораша делаю технологии дукхагIа йолча колхозийи совхозийи балха юкъе хьийя, хьажкIаш, свекла, боамби, коартолаш кхееш къахьегача дIадодар 60 процент кIезигде йиш хилар.

Тхона хетачох, йоах оратора, хIанз йиш хургья хьажкIаш, шекара свекла, горох, кхеш кхеяран чувцаран керттерча даькъе 1966—1967 шерашка комплексни механизаци е; ка бола ялат, боамби, коартолаш, кхыйола культураш кхеяран чувцаран — 1968 шера.

Юртбоахама деррига доакъошка, зональни белгалониш теркал а еш, комплексни механизаци яра укх гаргарча шерашка арахеца еза 200 соагIа тайпа машинаш. Промышленноста, Iилмани конструкторски уйлай низаш, йоах оратора, тIадерзадаь хила деза сихагIа уж тайпа машинаш вIаштIехьъяхаран арахецарен.

Нов. Ежевске белгалдоаккх, КПСС ЦК мартовски Пленуме (1962 ш.) оттадаьча тайпара юртбоахама механизаци яра технически прогрессера керттера никъ — из тракторий мощносташ, болх бу скоросташ лакхъяр, шерра кха чулоаца техника балха юкъе йоалаяр, машинашта универсализаци яр хилар. ХIанз промышленность цхьайола заводаш эргахха йолаенная, лаккхара мощносташ йоле трактораш арахецаргйолаш. Хоадамболлаш дола балхаш ду шерра кха чулоацаш йола техника хьаяра, машинашта универсализаци яра.

Содокладе лоархIаме моттиг дIалаьцар колхозашка, совхозашка юртбоахама техниках пайда эцилга тоадара дешаша. Дувц машинаш сайца латтилга дIадаккхарах, трактораштен машинаштен нийса агрегатировани ярах, тракторашен комбайнашен шин сменах болх белга вIаштIехьдаккхарах, машинни паркана нийса технически гIулакх дарах. Оратора белгалдоаккх, 1965 шера колхозийи совхозийи ремонт е езача тракторий, машиний кхаь даькъах шиъ даькъе, 80 процент двигателашта специализировании мастерскешка, «Сельхозтехника» заводашка ремонт е лерхIадга. ГIулакх миштад аьлча, дукхагIча колхозаштен совхозаштен экономически пайдане дац дукха мах бола оборудовани а нийца капитальни ремонт яра шоай доалахьа мастерскеш лелаяр.

Индустриальни ларда тIа специализировании ремонт елга балха юкъе лахьара гIулакхаш вIаштIехьдахара хьалхара тIа лоархIаш, укх шера хIара областе, хIара крае хьалхарча ях шера пхеннел кIезигагIа йоацаш образцови мастерскеш вIашагIйоххаргья.

ДIахо оратора дувц юртбоахама химизаци еш колхозаштен совхозаштен новкъостал дара «Сельхозтехника» хьалхашка латта доккхий декхараш. Уж декхараш кхочашдара вIашагIйолла езаргья «Сельхозтехника» ерригача звенешка химизаце служба.

Запасной оатхалаш ювцаш оратора йоах, СССР госпланан совнархозан тIадилла дева юртбоахама хьашташ дизза Iалашлара гIулакхаш цар вIаштIехьдоахилга.

Содокладе лоархIаме моттиг дIалаьцар механизаторий кадраш кийчъяра балхен бIаьстан балхашка юртбоахама техника дика кийчъярен долча дешаша.

Пленума сайрийнарча заседане содоклад йир СССР хиш дехкача лаьттайи хина боахамен Паччахьалкхен Производственни Комитета председателa Е. Е. Алексеевске. Цо белгалдаьккхар кхоачамболлаш тIоадал ца хулача районашка лаьттанцарча балхашта интенсификаци яра эггара тешаметIа а беркат хьадаргдола а никъ хиш дехкилга хилар. ХIанз мехка 9,5 миллион гектар хиш декха лаьтташ да.

Мехка экономике боккха лоархIам болаш де йиш декха лаьтташ. Боамби санна йолча маьхерча культура ерригa продукци лур хиш декха лаьтташ да. Москва, Ленинград, Донбасс, Урал, Приднепровье, иштта кхийола йоккхий промышленни центраш, Крымарех Кавказерон хIалкъа здравницаш баьца дааранца Iалашъяра а, тайп-тайпара технически культураши сомаши кхебара а боккха лоархIам болаш да хиш декха лаьтташ.

Нов. Алексеевске белгалдаьккхар хиш дехкача лаьттаех цхьайолча моттигашка боагIIача тайпара пайда эцаш ца хилар. Лаккхара хьувкъамаш Iалашдара кхашка хий дIадиллача кхоачам ба яхаш йола тIехига уйлаш йохае еза, йоах цо. Хьисапаца доацаш, цо кхеташ хий дехкарах-м ца мара даргдац. Хиш декхача лаьттай лоархIам ца белга дIадаккха деза, хиш декхача лаьттшанарча балха кулгалдара боарам лакхбе беза.

Даьча лоархIамаша хьалакхад, йоах оратора дIахо, 1963-ча шера дакъкхача 155 миллион пуита меттел, 950 миллион пуит ялат а доаккхаш, хиш декхача лаьттай 2,6 — 2,8 миллион гектара тIа хIанзэсхьа а ялата культураш дIае вайга йиш хилар. Цул совнагIа, керда ирригационни гIирсаш хьалдара чотах укх гаргарча шерашка ялата культураш дIае кхы тIа а 2,8 миллион гектар хий декха лаьтта карадерзаде деза вай. Цо йиш хулийтаргья хиш декхача лаьтташ тIара доаккха деррига ялат ши миллиард пуитага дIакхоачаде.

Нов. Алексеевске дийцар ирригационни гIирсаш хьалдара гIулакх мехка Iалаьмате чIоагIа шердена хилар — Средни Азе а, Украина къулбехьа а, Къилбаседа Кавказа районашка а, Поволжье а, хIаьта иштта мехка кхыча районашка а. Из ше хувцача хана оратора къаьстта белгалдаьккхар ирригационни гIулакх ховдамболлаш тоаканза дарг ца хилар, къаьстта а хий дехкара техника. хIана аьлча, из гIулакх тIехьадиса латтаро йоккхий новкъарлеяш уттаю хиш декхача лаьтташ тIара доккхий хьувкъамаш дахара.

Нов. Алексеевске къамаьл чакхдаьнначул тIехьагIа белаелар союзни республикай юрта боахама министрий (е юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министрий) содокладаш.

Эггара хьалха къамаьл дир РСФСР Министрий Совета председателa хьалхарча заместителa, Российски Федераце юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министра Л. И. Максимова.

(ТАСС).

ТIЕХХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ

Селхана ший болх дIаболабаьча КПСС ЦК декабрьски Пленума сийна январь бетта кийча продукци арахецара план 103,2 процент кхоачашъяьй крекинг-завода нов. Гузиева кулгалдеча № 21 йолча установка коллективо. ХIаьта Iанха продукташ ца йойтарца, реагенташ кхоарца Iоадаьд 275 сом, дикка лаккхъяьй къахьегама овсарле, лохбаьб продукцега дIабода мах.

Февраль бутт дIаболалуш Пленума хьалхарча вахте а этта арахеца продукци кхы а 5 процент лакхъе лаьрхIар установнерча технологаша.. ХIаьта селханарча денга 110 процент сийрда продукташи 109,6 процент валови продукции арахоца вIаштIехьадаьннад цу барт белча коллективе.

Уж къахьегама толамаш доахаш белгалбаьнна дика къахьегаш хилар йоккхагIболa операторош Саматохина Варвара, Божко Мария, оператор Алексеев Петр, оператора помощник Зинин Владимир, кхыбараш.

М. БОТОВ.

КРАСНОДАРСКИ КРАЯ КОЛХОЗХОЙ, СОВХОЗИЙ БОЛХЛОЙ, ЮРТА БОАХАМА СПЕЦИАЛИСТИЙ, ЮРТБОАХАМА БЕДАЛ ЧАКХЙОАХАЧА ПРОМЫШЛЕННОСТЕИ ГIИШЛОНИЙИ БОЛХЛОЙ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КПСС XXII-ча съездо оттаяь, коммунизм хьалъяра йоккхий планаш Коммунистически партехь кулгаллица толаме кхочашъю советски халкъо. ЧIоаггIа дегIайоагIаш лаьтт социалистически промышленность, тIа-тIа дукхагIа айлуш боагIа юрта боахам.

Кубана къахьегамхоша, дерригача советски халкъо а санна, шоай хьинар ца кходеш къа а хьег, коммунизм хьалъяра гIулакха юкъе шоашкара доагтIаш дола дакъа а лоац. 1963 шера пачхьалкхенга 202 миллион пунт ялат деккад края колхозашеи совхозашеи — 1953 шерарчул шозза дукхагIеи оттаяьча планал 52 миллион пунт дукхагIеи. Цул совгIа, дIалахача шера пачхьалкхенга еккай 3328 эзар тонн шекара свекла, генараш — 381,1 эзар тонн, баьца дааран — 297,2 эзар тонн, сомаш—119 эзар тонн, комсаш — 239,2 эзар тонн, дулх—257,6 эзар тонн, шура — 656,4 эзар тонн. Уж продукташ 1962 шерарчул дукхагIа еккай пачхьалкхенга.

Края кхачан промышленносто дика кхочашъяьй юртбоахама бедал чакхъяккхара план, планал совгIа арахийцай 52 миллион сома маьха продукташ. Автомобильни транспорта болхлоша 40 процент совгIа кхочашъяьй юртбоахама мухьаш дIа-хьа озара заданеш.

Уж толамаш даьккад бIаьш эзараш болча болхлоша, колхозхоша, юрта боахамеи промышленностеи специалисташа тIагIертта къахьегар бахьан долаш, партийни организацеша, производственни управленеша, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша боккха болх бар бахьан долаш.

Цхьабакъда, даьхача цу толамашта кховчадаьдац края колхозийи совхозийи дIаьхий кховчамийи торонаши. Цу кхочамех пайда эцарга бола никъ хьахьекхаб беррига халкъа боахама химизаци яра программа оттаяьча КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеша. Юрташкара къахьегамхой парте тIахьийхаб юрта боахам интенсивно леладара, лаьтташ хIара гектарах пайда дикагIа эцара, Iилманна карагIдаьннараши хьалха латтарий опыти шерагIа производствана юкъекхахьара, минеральни моттигерчен удобренеех пайда дикагIа эцара, хиш декха лаьтташ леладара гIулакх ниморта дегIаккхулара.

Кубана юрта боахама къахьегамхоша чIоаггIа деташ гIоздаьнна тIайдар новкъоста Н. С. Хрущева, боккъонца йола дукххача наьха къахьегама турпалеи школа а хиина дIаэтта болча патриотически болама лаккха мах а беш, Краснодарски края коммунистически къахьегама ударникий хьалхарча съездага дийта моаршал.

КПСС ЦК февральски Пленумга кийчлуш шоаш болча хана хIара колхозеи совхозеи торонех пайда дукхагIа эца гIерт Кубана къахьегамхой, 1964 шера кхы тIа а ялат, технически культураш, дулх, шура, кхьйола продукци дукхагIа яккхар дукхьа, мекка производственни фонде Кубано лоаца дакъа дика совлаккхар дукхьа.

ДIахо юрта боахама продукташ дукхагIа яхар а пачхьалкхенга йохнар а дукхьа деррыгача халкъо лаьцнача социалистически ехьа юкъеболхаш, Краснодарски края колхозхоша, совхозий болхлоша, юрта боахама специалисташа, юртбоахама бедал чакхйоахача промышленноста а гIишлоний а болхлоша шоашта укх тайпара декхараш тIаэц:

Лаьтта леладара. Лаьтта леладара культура лаккхъяра, удобренеш еттара, Iилманна карагIдаьннараши хьалха латта опыти производствана юкъекхахьара ларда тIа ерригача юртбоахама культурай хьувкъам лакхбе а 1964 шера хIара гектара тIара гурахьа дувча кIина 30 центнерал кIезигагIа йоацаш, ялатийца даьрхIа дIайийнача хьажкIий — 40 а дуга — 45 а центнер, генарий фу — 18—20 центнер, шекара свекла — 260 центнер, баьца дааран — 110—120 центнер, хIаьта хий деххача лаьтташкара — 250 центнерал кIезигагIа йоацаш яккха а. Доакъарий культурай, комсий, сомий, клещевина, тхьамкий, кIомала, даьтташ доахача баьций, чаьгIан, кхьйола культурай хьувкъамаш а цу тайпара лакхле.

Новкъоста Н. С. Хрущева, Къилбаседа Кавказа юрта боахама болхлой совещане ше къамаьл деш а, хIаьта иштта КПСС ЦК декабрьски Пленуме доклад еш а кубанцашка хьахьекхар гурахьа дувча кIин, хьажкIий, дуга хьувкъамаш лакхдара йола йоккхий торонаш, тхона хьалхашка декхар оттадир укх гаргарча шерашка хIара гектара тIара 45—50 центнер яргйолаш ялаташ хьувкъале а хIара шера пачхьалкхенга 400—450 миллион пунт ялат дукхха а аьнна.

Новкъоста Н. С. Хрущева уж хьехамаш кхочаш а деш, края юрта боахама къахьегамхоша 1964 шерре а дена 400—430 миллион пунтага кхочаш дукхагIа хьа а довккхаргда, 230—250 миллион пунтага кхочаш пачхьалкхенга дохкарг а да ялат. Укх гаргарча шерашка дерриге довккхаш дола ялат 650—700 миллион пунтага а, хIаьта цул тIехьагIа цхьа миллиард пунтага а, пачхьалкхенга дохкар — 400—500 миллион пунтага дIакхоачадергда шера.

Края дукххача производственни управленей колхозашеи совхозашеи лаьрхIад укх шера хьувкъамаш дукхагIа лакхдар дукхьа къовсам лоаттабе. Усть-Лабински производственни управлене боахамашка хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача ялата культура 39 центнери хIаьта гурахьа дувча кIин 40 центнери яккха лаьрхIад; Ново-Кубански производственни управлене боахамашка — хIара гектара тIара 38 центнер гурахьа дувча кIин. Тимашевски производственни управлене ахархоша дош денна хIара гектара тIара 37 центнер, Кавказски производственни управлене ахархоша — 36,5 центнер, Динскии Лабински производственни управленей ахархоша — 35 центнер ялат даккха аьнна.

1964 шера, ялат меттел, дукхагIа йоахарг а я. кийч а ергьа лаьттанцара йоала кхьйола продукташ а. Пачхьалкхенга йохкаргьа шекара свекла — 6300—6500 эзар тонн, генараш — 430 эзар тонн, баьца дааран — 365 эзар тонн, комсаш — 240 эзар тонн, сомаш — 125 эзар тонн, дукха кхьйола продукци.

Ялат дукхагIа даккхара гIулакха крае эггара дукхагIа лоархIам болаш да гурахьа дув ялаташ, къаьстта а гурахьа дув кIа. Социалистически Къахьегама Турпала, Ленински преме лауреата, академика П. П. Лукьяненкоа «безостая-1» яха лакха хьувкъам луш дола гурахьа дуача кIин сорт массанахьа а могадаь хIатIайнад. Кубань — цу дикача кIин даьхе — цул хьувкъамга диллача мехка масее а района бола хьокхам хургба.

1963 шера гурахьа лаьтташка кхоачамболлаш тIоадал ца хилар бахьанце эсала долаш Iан кIал лахар гурахьа дув ялаташ края дукххача боахамашка, хIаьта кхы тIа гIулакх эшаш а да. Тешшаме лакха хьувкъам баккхар дукхьа бIаьсти хьаллларца а хIаьта цул тIехьагIа ца боаккхача хана а гурахьа дийна кIа тIадолча деррыгача лаьтта подкормка ергьа. Гурахьа тоссар а тIехьа лаьрхIача кIа тIадолча хIара гектара тIа тоссаш йола минеральни удобренеш 2,5—3,0 центнер хургья.

Кубана ахархоша шоашта хьалхашка декхар оттадаьд деррыга гурахьа дув кIа, мукх, хьажкIаш, дуга, шекара свекла, генараш, кхьйола культураш лакха хьувкъам луча районированни сортийи хьалхарчен шолагIчен репродукцей гибридийи фу тоссаш дIае.

Къаьстта дукхагIа теркам тIабохийтаргба хьажкIаш кхеяра. Къахьегам кIезигагIа дIа а бохийташ цу культура лакха хьувкъамаш дахара торонаш хьахьокхаш дола дика масалаш да крае. Социалистически Къахьегама Турпал В. Я. Перевицкий керте латтача механизированни звенос 445 гектар долча лаьттах хIара гектара тIара 52 центнер хьажкIаш яьхар дIадахача шера. Цхьа центнер ялат даккхарга дIабаха мах 59 кепиг хилар, хIаьта дIабаха къахьегам — 3,1 минут.

Доккхий хьажкIий хьувкъамаш даьхад Дински производственни управлене «Урупский» яхача совхозерча В. Н. Антохина, «Коммунизмага бола никъ» яхача колхозерча А. И. Слятина, Адыгейски автономни областерча М. Н. Хамуковеи С. Н. Гедугошевеи механизированни звеноша, дукххача кхычар. Цар опытах пайда а эцаш, Кубана хьажкIаш леладераша 1964 шера ерригa дIа мел йийна хьажкIащ кердача технологех леладергья.

«Кубанец» яхача Тимашевски производственни управлене совхозе а Ленина цIерахча Шовгеновски производственни управлене колхозе а хий деккача кхашкара хIара гектара тIара фуаьльхача хьажкIий 70—80 центнер яьккхар. МоллагIча боахаме декха йиш йолча яттача хьисапах дийхкар укхаза хий. Цар дIададаь гIулакх хьал а лаьца краерча ерригача колхозашкеи совхозашкеи хиш декха лаьтташ къоастадеш да, цар хIара гектара тIа кхеергья фуаьльхача хьажкIий 80—100 центнери моцача доакъара 600—700 центнери.

Дика йоккха опыт Iайнай крае дуга кхедара гIулакха. Дуга леладеча Красноармейски совхозе И. М. Чуяна механизированни звенос 1963 шера хIара гектара тIара 66 центнер дуга яьккхар, «Славянский» яхача совхозерча М. Е. Барановай звенос — 63 центнер, хIаьта Т. Барановайга лелае дIаенна хиннача участка хIара гектара тIара — 89,1 центнер. Крымски производственни управлене «За мир» яхача колхозе хий дехкаш волча М. Д. Лотникова хIара гектара тIара 68 центнер дуга яьккхар. 1964 шера краера дуга тIадола лаьтташ 43 эзар гектарага кхоачадеш шер а дергда, цу культура хьувкъам дикка лакх а бергба, хIаьта из дукхагIа кийч а ергья.

Края юрта боахама къахьегамхоша хьалхашка доккхий декхараш латт шекара свекла дукхагIа яккха езаш. ХIара шера шекара свекла чIоаггIа хьувкъаеш дола боахамаш, бригадаш, звенош кIезига яц крае. Кхьметтел вьттуй боацаш дехача 1963 шера йокъал йолча ахкий хьалашка а тIехьа 1445 гектарах хIара гектара тIара 320 центнер свекла гулйир Усть-Лабински производственни управлене «Кубань» яхача колхозо. Социалистически Къахьегама Турпала В. А. Светличие звенос 170 гектар долча лаьттах хIара гектара тIара 267 центнер свекла кхейир. Свеклай цхьа центнер яккхарга дIадахар 36 кепиг, хIаьта къахьегам бахар — 9,2 минут. Тимашевски производственни управлене Ленина цIерахча колхозерча В. Г. Остановеи В. Т. Притыкан механизированни звеноша хIара гектара тIа 315—326 центнер шекара свекла кхейир.

Краерча свекла леладераша, хьалха латтача боахамий, бригадай, звеньяй дикагIа йола опыт шерра юкъе а кхухьаш, пачхьалкхено енначa минеральни удобренеех кхетамца пайда а эцаш, 1964 шера шекара свекла хьувкъам лакхбергба, из культура дукхха а дукхагIа чу а яхьаргья, шекара заводаш беллиц йизза Iалаш а ергья. Шекара свекла дIаюргья дика кийчдаьча лаьтта, дикагIа йолча хенашка. ДIаюча хана минеральни удобренеш а тохаш. Листалга диллача чуэцача хана юкъера лаьрхIача хIара гектара тIа 80—85 эзар хьаг долаш хургья шекара свекла. В. А. Светличие звеной опытах кхеергья шекара свекла деррыгача лаьттах 70—80 процент долча лаьттан тIа.

Кубане доккхал деш да дукха лаьтта доаллаш а дукха хьувкъам луш а дола, гIоравьнача Iилмахочо, шозза Социалистически Къахьегама Турпала, Ленински преме лауреата, академика В. С. Пустовойта кхедаь генарий сорташ. Цо оттаяь фу леладара, сорт вргадаккхара методика, из культура кхеяра агротехника боккъонца кхочаш а еш кхашкарча къахьегамхоша шоай ханнахьа фу кийчдергда, дикагIа йолча ханашка а дика а дIадуаргда генараш, дика гIулакх а дергда чу а эцаргья из маьхера культура.

Хьайбай боахаме, Хьалха латтача боахамийн производства новаторийн опыт Iомаяреи шерра юкъекхахьареи ларда тIа оахача лаьттай бIа гектара лоархIаш 1964 шера крае довккхаш дола дулх 66 центнерга дIакхоачаде, цу даькъе колхозашкеи совхозашкеи — 47 центнерга, пачхьалкхенга 317 эзар тонн дулха, 770 эзар тонн шурай, 406 миллион фуъ, 4770 тонн тха йохка.

Уж хьокхамаш дахара эша ерригa торонаш йолаш я. 1963 шера края масее тайпарча боахамашка оахача лаьттай бIаь гектара лоархIаш даьккха дулх 59,6 центнери юрта боахама вокх лаьттай бIаь гектара лоархIаш даьккхар 12,7 центнери хилар, цу даькъе колхозашкеи совхозашкеи — оахача лаьтташта 40,3 центнери вокх лаьтташта 8,6 центнери. Юрта боахамерча деррыгача лаьттай бIаь гектара лоархIаш 236 центнер шурий яьккхай.

«Кубанец» яхача совхоза коллективо, соахка кхоалагIча рубежал дикка тIех а яьна, оахача лаьттай бIаь гектара лоархIаш 224,6 центнер дулха яьккхар. Оахача лаьттай бIаь гектара лоархIаш 170,5 центнер дулхеи юртбоахамерча деррыгача лаьттай бIаь гектара лоархIаш 509 центнер шурийи яьккхар «Венцы-заря» яхача коммунистически къахьегама совхоза хьайбаш леладераша. ШолагIча рубежал тIехьаьнаб Усть-Лабински производственни управлене Крупене цIерахча колхоза хьайбаш леладераш. Цар оахача лаьттай хIара гектара лоархIаш доаккхаш дола дулх 103,4 центнераген юрта боахамерча деррыгача лаьттай бIаь гектара лоархIаш йоаккха шура 498 центнераген дIакхоачаьй.

Къаьстта йоаккхо ю доакъарий база чIоагIъяра, края ерригача колхозашкеи совхозашкеи хьаеш я доакъара культураш кхеярен доакъараш кийчдарен комплексни механизированни звенош. Керттера терко ергья силоса лаьрхIа хьажкIаш, гурахьа а бIаьсти а бун мукх, сорго, Iа доаккха горох, вика, кхьйола ялата-бобови культураш, шекара а доакъара а свеклаш хьалхеяра, доакъара культураш цкъа кха чуйцача лаьтта дIаэвлга шерра юкъелоалара.

1964 шера 8 миллион тонннал кIезигагIа йоацаш, е хIара Iатта лаьрхIа 18—20 тонн силос йолла лаьрхIад. Ерригача фермашка гидропонни способаца моша доакъараш кхедергдолий цехаш кийчъергья. Боахамера хIара доакъарий единица учете хургйолаш а эггара толашагIча бесса дIайохийтарг йолаш а гIулакхаш деш да, доакъар хьалхагIа кийч а даьмара дIадулларгдац. Хьайбашта доакъар далара рациона шерра юкъекхухь химически препараташ: карбамид, аммиачни хий, фосфориташ, антибиотикаш, доакъара дрожжеш, витаминаш, микроэлементаш.

Колхозашкеи совхозашкеи хьайбай продуктивность лакхъе лерхIаш шерра болх бергба академика Т. Д. Лысенко методах доахана шурий хьоанал лакхъеш, хьакхарчашта, жена промышленни скрещевани ергья, дулх довикка кIориггаш-бройлераш кхеергья.

Юрта боахама химизаци механизаци яра хьакъехьа. Юрта боахама химизаци яра йоккха программа кхочашъеш, Кубана къахьегамхой гIертаргба минеральни удобренеш, гербицидаш, дIадувча фух тохаш а баьцовгIаштеи хьайбаштеи дулаш долча лазарашта, царна зеделча са довллача хIамашта дукхьала къовсам лоаттабе эшаш а йола химикаташ тIатела химически добавкаш, химе кхьйола продукташ кийсагIеи эггара дикагIа пайда баргболча тайпарен дIаяьхийта.

Крае шерррача фронтах дIаэьош да юрта боахама болхлоште агрохимически дешар Iомаделга. Агрохимически дешар Iомаяра юкъеэзаб 100 эзар гаргга саг [illegible] ла колхозхой, совхозий болхлой, бригадираш, совхозий отделеней управляющеш, звеньевойш, юрта боахама специалисташ. Беррига колхозий председателаши совхозий директораши Кубански юртбоахама институтерча семинарешка агрохимии почвоведения Iомаеш хиннаб. ХIара производственни управлене ехкай лаьтта-боквни довзара, — минеральни органически удобренеш яхка еза хIа нийса къоастара цар дукхал, яхкара способаш йовзара колхозаштеи совхозаштеи новкъостал дергдола агрохимически лабораторен. ХIара боахаме кийчъе лаьрхIад ший хиппахьа лаьтта удобренеш яхкара кхоачамхилал йола машинаш. ХIаьта иштта минеральни удобренеш яхей тIа йоаржаргйолча ерригача самолеташ тIа тукаш механизированни наькъаца тIайэттилга, Iалашдергда.

Кубана механизатораша кхы а шерагIа йоаржаергья комплексни механизаци, массанахьа а производствана юкъейоалаергья дикагIа йола технологи, кхашка деча белхий керда приемаши методаши. ХьажкIаш, генараш, кхьйола пропашни культураш дIаюча, хIаьта иштта ялат чуэцача шерра юкъейоалаергья шолха а кхолха а вIашагIйийза агрегаташ, сихача скоростанна машинаша болх белга. Iо а дуллаш ца бола ялат хьаьккара эша жаткашца кийчъя шоаш лола комбайнаш, хьекха улла ялат хьаа а эцаш хьоккхаме хана чап кагаши гулъелга. Пропашной, технически кхьйолча культураша гIулакх деш йола хIара агрегат оасар деча махкаша е ротационни целаица кийчъергья.

1964 шера края колхозашкеи совхозашкеи оттаергья 40-нел кIезигагIа йоацаш «карусель» яха доахан детта конвейерно-кольцевой установка, 250 «елочка» тайпара доахан детта установка, 50 эзар совгIа етт болча шурий-товарни ферташта, хьакхарч толйолийтача 100 фермана, 80-нел кIезигагIа йоацача кол тIорча оалхазарий фуннашта комплексни механизаци ергья.

* * *

ТIехьадусача боахамий бригадай, фермай экономика хьалха латтарий боараш тIа йоаккхаш лакхъяра къаьстте терко ю. Уж боахамаш кадрашцеи специалисташцеи чIоагIду, царна дукхагIа техника, минеральни удобренеш къоастаю, хьалха латтача боахамаша коммунистически новкъостал ду 1964 шу йисте доалаш Кубана [illegible] тIехьайнийта [illegible] совхози хургйоацаш.

Ялат, технически культураш, дулх, шура, кхьйола продукташ дукхагIа яхара тIехьа [illegible] болх бергба шоаш хьийгача къин хьахиначунца болхлой материальни безам хилара принцип лора а еш. Яьккхача продукци дукхалгеи дикалгеи хьежжа тоаеш эргйоаккхаргья къахьегамах хIама далара система. Шерра юкъелоаладергда къахьегамах доагIар аккордно - премиальни хьисапе дулга.

Кубана Iилмахоша тIагIертта болх бергба боккха пайда луш дола ялатеи кхьйа культурайн тайпаш хьадеш, колхозий, совхозий производственни управленей специалисташта новкъостал дергда химически лаборатореш яхара юкъарчал доацаш боахамий кхашка шерра опыташ яра, юртбоахама культураштa хий диллерах а тIаьда латта лаьтташ доакъадаь каралерзадарах а, довхана, жен, хьакхарчий тайпаш тоададарах, доахан Iахара дусилга дIадаккхарах дола хьехамаш кийчделга. Берригача Iилма болхлоша, лакхерча а юкъерча а дешара заведеней преподавателаша хьинаре дакъа лоацаргда юрта боахама къахьегамхошта агрономически дешар хьехача.

Края кхачан промышленносто болхлоша декхар тIаэц хаппа хьалха, 25 декабрь тIакхоачаш, валовой продукци арахецара план кхочашъе а кхы тIа 8,4 эзар тонн шекар, 7 миллион условни банка консерваш, цхьаь миллион декалитр чхьагIара материалаш, 3 эзар тонн генарий даьтта арахеца а. Къахьегама оасарла лакхъяра план 0,5 процент тIехкхоачашъе, 0,5 миллион сомал кIезигагIа доацаш, ахчан кхоа де.

Края гIишлош еча организацей болхлоша декхар тIаэц гIишлонъяра - монтажни балхий план 25 декабре тIакхоачаш кхочашъе, 18 эзар гектара тIа хий диллар керда хий декха системаш яха, 60 эзар гектар дула хий латта лаьтта доккъаде, 170 артезиански скважин яхкеи 250 километр хий дулла лина йиллеи.

Доккхийи бехктоахамеи декхараш шоашта тIаэцаш, Кубана юрта къахьегамхоша мелла юрта боахама беррига къахьегамхой тIахьех Ерригсоюзни социалистически ехьа юкъе боалара, ялат, дулх, шура, кхьйола продукташ дукхагIа яхара а кийчъяра а тIехьара; лаьтта леладарен хьайбай боахамен деррыгача доакъошта интенсификаци яра, семилетка яххагIа шу юрта боахама деррига довкъаш чIоагIа лакхдергдола шу а даь дIаэттадара тIехьара къовсам боарша бева.

Декхараш колхозашкеи совхозашкеи, бедал чакхйоахача промышленноста предприятешкеи, Краснодарски края юрта боахама коммунистически къахьегама ударникий хьалхарча съезде дийца а дийна тIайийцад.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

КРАСНОДАРСКИ КРАЯ КОЛХОЗХОЙ, СОВХОЗИЙ БОЛХЛОЙ, ЮРТА БОАХАМА СПЕЦИАЛИСТИЙ, ЮРТБОАХАМА БЕДАЛ ЧАКХЙОАХАЧА ПРОМЫШЛЕННОСТЕИ ГIИШЛОНИЙИ БОЛХЛОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРЕХ

КПСС Центральни Комитето белгалдоаккх, дIадахача шера Краснодарски края юрта боахама къахьегамхоша пачхьалкхенга ялат докхаш шоаш тIайцна хинна декхараш толамца кхочашдаь хилар. Кубанерча колхозашеи совхозашеи Даьхенна делар 202 миллион пунт ялат.

КПСС ЦК декабрьски Пленума решенешта практически гIулакхашца жоп а луш, хIанз Кубана юрта къахьегамхоша отта а яь кхочашъеш я юрта боахама химизаци яра, лаьттах ниса пайда эцара йоккха программа, тIагIертта производствана юкъедоаладу Iилманна карагIдаьннараши дикагIа йола опыти. 1964 шера ялат дукхагIа даккха а 230 — 250 миллион пунт ялат пачхьалкхенга дохка а, хIаьта иштта пачхьалкхенга дукхагIа шекара свекла, генараш баьца дааран, комсаш, сомаш бохка а декхараш тIайийцад цар. Колхозашеи совхозашеи лаьрхIад хьайбаех йоала продукташ дукхагIа яха а 1964 шера пачхьалкхенга 317 эзар тонн дулх, 770 эзар тонн шура, 406 миллион фуъ, 4770 тонн тха дохка а.

Доккхий декхараш тIайийцад края кхачан промышленносто болхлошеи юрта гIишлошъерашеи.

Кубана колхозхой, совхозий болхлой, юрта боахама бедал чакхйоаккхача промышленноста а гIишлош ю а болхлой мехка юрта боахама беррига къахьегамхошка кхайкхаб ялат, шура, кхьйола продукташ дукхагIа яхара тIехьарча, юрта боахама деррига доакъош дIаха а лакхдара тIехьарча ерригсоюзни социалистически ехьа юкъе боала уж тIахьехаш. Из дIадоладаь патриотически гIулакх боккха лоархIам болаш а деррыгача халкъо хьаллаца доагIаш а да.

1964 шера юртбоахама деррига тайпа продукташ-дукхагIа яха а, пачхьалкхенга йохка а, пачхьалкхан планаш хаппа хьалха кхочашъе а аьнна декхараш тIайийцачеи юртбоахама производство дIахо а айяра тIехьара деррыгача халкъа ехь йоаржае юрта боахама беррига къахьегамхой тIахьийхачеи Краснодарски края юрта боахама къахьегамхой кхачан промышленностеи гIишлош еча организацейи болхлой къинхьегамца могаяь КПСС ЦК-а.

Союзни республикай Коммунистий ЦК-ашта, КПСС крайкомашта обкомаштеи, производственни управленей парткомашта, партийни, комсомольски организацешта, боахамий кулгалхошта могадела Кубана къахьегамхой инициатива мамотта хьаллоацилгеи хIара колхозе, совхозе, юртбоахама бедал чакхйоаккхача промышленноста предприятешка юртбоахама продукташ дукхагIа яхара а кийчъяра а, 1964 шерара планаш зайдеш хана хьалха кхочашъяра тIехьара социалистически ехь йоаржаелга.

Кепа йоазон тIа, радиона телевидени гIолла шерра дувцилга социалистически ехь иштта лела, дукххача наьха къахьегама турпалеи школа а хиина дIаэттача коммунистически къахьегама патриотически болам юрта дегIабаь хьахьокхадда.

КПСС Центральни Комитет тешаш а, кубанцаша дIадолаьдаь гIулакх колхозхоша, совхозий болхлошь, юрта боахама специалисташа беррига къахьегамхоша чIоаггIа хьаллоацаргхилара, хIара колхозе совхозе кхочамеш торонех бизза пайда эцара, юрта боахам кху а дикагIа пайда эцаш леладара, ерригa юртбоахама продукташ дIахо а дукхагIа яхарга пачхьалкхенга йохкарга тIехьара къовсам боаржабергхьдарах, цунца цар вай мехка коммунизм хьалъяра тIехьа деррыгача халкъо доттабеча къовсама юкъе, шоашкара доагIа дакъа лоацаргхилара.

ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома II-ча пленумера

7-ча феврале Грозерча республика пионерий ЦIагIа ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIа пленум хилар. Пленуме «КПСС ЦК декабрьски Пленумеи ВЛКСМ ЦК IV-ча Пленумеи итогаши областа комсомольски организаце декхараши» аьнна доклад йир ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара Е. П. Голыгина.

КПСС ЦК декабрьски Пленуме ше доклад еш комсомольцашкеи кагирхошкеи Н. С. Хрущева аьлар: «Шо доацаш вайга торонаш лаьрхIа хиина капитальни вложенеш караерзае». Уж дешаш цIаккха дагара ца доалаш скйлерна къахьегаш хьабоагIа Нохч-ГIалгIайчен комсомольцашеи кагирхойи, йоах ше доклад дIайолеш ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. Е. П. Голыгина. Ерригсоюзни ударни комсомольски гIишло — Грозненски химически завод хьалъеш болхкачарел совгIа дукха комсомольцаши кагирхойи ба мехкдаьтта чакхдоахача, «Красный молот», машинно-арматурни, ЦРМЗ, электромеханически заводашка балхаш деш.

Вай республикера химе дегIаар дувцаш ала деза цу гIулакхь юкъе кренингисташа йоккха дакъа лоацилга: Юртбоахама химизаци яра Пленума решенеш кхочашъеш заводчинаша лаьрхIад Наурски производственни управленена шоай яизаца агрохимически лаборатори вIашагIйолла.

Iалама газах пайда эцара хальош я Вознесенски-Грозный яха газопровод. Цу газах пайда эца бевар Карабулакски газобензиновни завод я. Геттара во а шорта я хьалъю завод. Цу гIулакха цхьаккха хIама веш яц Наьсарен промышленни зона ВЛКСМ комитет. ВЛКСМ обкома бюрос лаьрхI—Вознесенск-Грозный яха газопроводи Карабулакера газобензинови заводи республика ударни комсомольски гIишло.

Доккхий декхараш латт хIанз юртарча комсомольцашта хьалхашка. Юртбоахама культурай хьувкъам лакхбе, хьайбай боахам дегIабоалабе беза. Из декхар дика кхетадаьд Шаьларча ВЛКСМ комитето. Цига минеральни удобренешта контроль лоаттаю, агрохиме лард Iамаяра школаш, курсаш хьайийлай. БоаргIача тайпара агротехниках пайда эцар а кхашна удобренеш яхкар а бахьан долаш вIаштIехьдаьлар совхха Наьсарен производственни управлене, «Октябра 40 шу» яхача совхозерча Б. Кодзоева кулгалдеча звено 200 гектарах хIара гектара тIара 81,1 центнер хьажкIаш чуя.

Тешаме вла йиш я, йоах нов. Н. Голыгина ше доклад я воаллаш, КПСС ЦК Пленума решенеш кхочашъеча, коммунизм хьалъеча Нохч-ГIалгIайчен кагирхоша шоашкара доагIаш дола дакъа лоацаргхилар.

Доклад йийше яьнначул тIехьагIа пренеех къамаьл де дош лу Грозненски ВЛКСМ горкома секретара нов. А. Рубанова. Городерча комсомольцаша дае дика гIулакхаш дувцаш нов. Рубанова йоах: ГНМЗ атмосферно-вакуумни трубчатка установкапеи № 21-1 йолча установкапеи шефство лелае лаьрхIад городерча комсомольцаша. Электромеханически завода комсомольцаши кагирхошеи лаьрхIад йоккхача химе заказаш хана хьалха кхочашде а дIакхахьийта а. Горола къонача машинанаькъахой деше я «Йоккхача химе мукъьанта — шерра никъ!» Дика къахьегаш ба горола мехкдаьттахой а. Дукхьала цхьан (1963-ча) шера дукха мехкдаьтта, миллион кубически метр газ кхоъья цар.

Цхьабакъда, йолаш йолча торонех бизза пайда эцац СМУ-9, спец. СМУ, Каввлектромонтаж яхача гIишлош еча организацеша, шерра йоаржаяьна социалистически ехь, ве вIаштIехьдаькхад болхлошка дешийтара гIулакх.

— Совхха пачхьалкхен план дика кхочашъяра керттера бахьан дар,—аьлар Сунжанефта Карабулакерча бурув деттача контора комсомольски комитета секретара Г. Дзитас, — берригача комсомольцашта балхаца хьинаре дакъалацар. Совхха дика ремонт йора бурув деттача эшача оборудованеш. ЦРМ завода болхлошка чIоагIа дех ав укх шера а оборудованеш ремонт дика яр.

— Са звено 200 гектар лаьтта да. Совхха дика толамаш даха ка яьлар тха, йоах Наьсарен производственни управлене «Октябра 40 шу» яхача совхозе хьажкIаш леладеча механизатора В. Кодзоева, — хIаьта укх шера 95 центнер хьажкIаш яха дош лу аз. Аз ехье бех Урус-Мартана «Лермонтовский» совхоза хьажкIаш лелаю Чагаев Имрани Шаьларо «Джалка» совхоза механизатор Чамаев Сум-Умари.

ДIахо къамаьл де дош лу Грозненски аэропорта комсомольски организаце секретара Вл. Афонина. Нов. Афонина ший выступлени кетаю авиаце юртбоахама деча новкъостала. Доккхий декхараш оттадаьд партеи правительствои авиатораштa хьалхашка, уж дизза кхочашдара тхона новкъостал эш республика комсомольцашкара, — йоах цо.

Ший выступлени мехкдаьттахошта хетайир МагIалбика ВЛКСМ горкома секретара А. Котикова. Хьинаре дакъа лоац кхо эзар совгIа болча города комсомольцаша мехкдаьтта доккхача. Оала лаьрхIад 1964-ча шера мехкдаьтта 60 процент дукхагIа даккхий, Комсомольски ударни гIишло лоархI оаха Вознесенке хьалъеш латтача газобензиновни заводах.

ДIахо къамаьл даьча Шалински управлене ВЛКСМ комитета секретара нов. Э. Исаеви, Нежай-Юрта управлене ВЛКСМ комитета секретара нов. Л. Татаеви дийцар специалисташ тIехьабисача боахамашка балхаш де бахар мел бойкха лоархIам болаш да.

Пленуме къамаьлаш дир Грозненски нефтемаслозавода «комсомольски прожектора» штаба начальника Н. Елкинас, Троицкерча юкъерча школа дешархой производственни бригадира В. Бычковас, иштта кхычар а.

* * *

Пленума балхаца дакъа лаьцар КПСС обкома секретара нов. В. Г. Габисова, республика Лакхехьарча Совета Президиума председателa заместителa нов. А.-В. Тепсаева, облсовпрофа председателa нов. С. С. Сидельникова, КПСС обкома промышленни парторганий отдела заведующе В. И. Бессарабова.

МОСКВА. Лихачева цIерахча автозаводе хьалъй «Э-167» яха керда экспериментальни машин. ЛаьрхIа ГIаьнарча Къилбаседен халача хьалехи наькъаш доаллачей балхаш дара иа а из машин. Метр лакха лоа уллача метте а сахьата 30 километр сиха аникъ болуш я из. Никъ шера болча метте сахьата 60 километр сиха йола из.

Керда синтетически материалаш а йоаийташ яьй машин. Къаьстта вьнча, цун кузов кизгапластикох ба е.

ХIанз укх сахьате массе оагIорахьа тохкам беш я керда машин.

Сурта тIа: Лихачеви цIерахча автозавода «Э-167» яха керда автомобиль.

В. Шандрина сурт.

ТАСС фотохроника.

УДОБРЕНЕШ — ХЬУВКЪАМА ЛАРД

КПСС ЦК декабрьски Пленумо юрта боахама къахьегамхошта йоккхий торонаш гучайаьхай юртбоахама продукташ алсамйахара. ХІанта клати дикайола юртбоахама продукташа дукхагІа яха лаьрхІад лаьтташ дукхагІа чулацара наькъаца а ца йоахаш, цар хьуvкъамаш лакхдайа наькъаца. Цу гІулакха хІанз нийса нийса лаьцаб юрта боахама химизаци ергІолаш. Укх шера массел дукха минеральни удобренеш цІаккха а ца хьахаьц тха боахама. Цхьабакъда, химически продуктеех кхашкен хьайбай боахамен пайда нийсагІа эцара минеральни удобренеш дика йоваш хила беза совхоза къахьегамхой.

Цудукха тха совхозе вІашагІъеллаь химически продуктеех кхашка пайда эцара методаш Іомаю кружок. Цунна кулгалдеш ва совхоза опытни агроном Николай Алексеевич Виноградов. Цо кІанзле шин заняти чакхъяьккхай, совхоза дукхача къахьегамхой терко тІаззай цу гІулакха. Укхаза Іомалуш ба кхаш леладеча бригадай бригадираш, звеньевойш, механизатораш, мугІарера болхлой. Хьалха хиначул шин занятие Іомалуш бараштa хайра минеральни удобренеш малагІа тайпа хул, уж вІашин миштa къоестаюлургъя. ДІаьо йодача хана дикагІа а кІоаргагІа а Іомадергда кружока членаша юрта боахама химизаци яра дешаш. Цул совгІа, дІадахача шера декабрь бетте а денз тха боахаме вІашагІъеллаь кулгалдеш совхоза агроном-селекционер Севин Михаил а волаш йола агротехнически мероприятеш Іомаю кружок.

Укхазе хІанзле цхьайтта заняти яьй, хІаьта цу юкъе кружоке дешаш бараша бокъонца Іома а яь кхетайир лаьтта леладара агротехнически приемаш. Шиина а кружоке дешаш бераш неррига а 86 саг ва.

Кхы дешар лаьгІ ца долийташ, совхоза къахьегамхоша цу цхьан хана сихача темпашца бІаьстан юкъе кхашка дергдолча балхашта дика кийчо е ю. ХІанз совхозе геттара сихденнад органически удобренеш дІаяльара а юртбоахана машинаштен тІехьатувсача инвентаран ремонт яра а балхаш. ХІанвле а кхашка дІадихьад 6 эзар тонн гаргга кхо, кланах дІадахьа дезар 10 тонн йолча мегте. Ер бутт бовлехьа тхоай дІадахьа мел деза кхо кхашка дІадикхьа дергда тхо. Из боах беш хІанз тракторашта тІехьа тхи тележка а тха. Юкъьнкна деза моттигера удобренеш дІатуьс совхоза механизатораша кийчъьвча кхо дІетувсаргашца. ХІаьта уж тха хІанз шиъ я.

Шоай участкашка хьогге а кхо дІатесса бьынаб дукхха механизатораш. Масала, хьажиІаш делаеча звено звеньевой вола Музыкаев Увайс, шийн участка тІа органически удобренеш кІайнхьа а вьина, хІанз шийн боавкъосташта новкъостал деш ва. Шоай участкашка кхо дІадихьа бовлла боаха механизаторам Шатуев Мовлад, Ахмаров Рамзан, кхыбараш а.

Эггара хьалха бІаьсти хьа ма вьлаинге а минеральни удобренешца шоллагІа подкормка е боаллургба совхоза къахьегамхой. Цу гІулакха лаьрхІа я тха складе улла 200 тонн аммиачни селитра. Укх гаргтарча хана тхова кхы а йоагІаргьа 300 тонн минеральни удобренеш. Тха совхозо договор дааьд хІанз гуразьа ялатеш дІадайнача кхашка минеральни удобренеш товсара самолетаца пайда эцаргболаш.

ДІадахача шера гуразьe а денз суперфосфати аммиачни селитри тессар оаха хьажкІаши шекара свеклан дІае цхьа эзара ах эзари гектар зябь оахаргйолча лаьтта. Оаха минеральни удобренеех пайда эцаргба уж культураш дІаюача хана а.

Цудукха тха къахьегамхоша шоай деррига низаш тІадерзаде деза шоаш тІайнца доккхий декхараш сийленца кхоачашдара. Масала, укх шера совхою тІайнца декхар да гуразьа дувча ялатий хІара гектара тІара 18 центнер якха аьнна, хІаьта шланах якхa лаьрхІар яц 14 центнер мара, шлан 20 центнер йолча метта 25 центнер, фуалхьахча хьажкІий якха, шекара свекла 150 центнер йолча метте, 200 центнер якха. Уж декхараш совхоа хиннарел дукха а дакхагІа да, хІаьта а тхо дог тийша да массе тайпа удобренеех пайда а эцаш, нийсача агротехнически мероприятешца уж декхараш кхоачашде тхоай низ кхоачаргахиларах.

М. БУЛДЫГИН,

Наурски производственни управлене «Надтеречный» совхоза керттера агроном

ДОАХАННА ДОАЛ ВО ДУ

Укх тІехьарча хана чІоагІа кІезигьлий шуре Урус-Мартана производственни управленерча «Горец» совхозе. ДІабахача енварь бетта дийнахь-бус хІара кхоабача Іаттагара 1,8 килограмм мера шура яьккхаш. Из а дІадахача шера цу хана йоаккхаш хиначул 0,7 килограмм чухехьа. Цу тайпара лоха бо вбоккам фермашкерча доахаина деррттІа гІулакх ца дукдаь.

Из хьаьнга гуш да шоллагІча отделенерча хьалах. Іалальмате во а цига доахан кхабара рацион. Аький во дІайоллерах телха силос тел доахана, йол ваттахьа мара бІаргаган, каг яьккха тоадаь тайа деза ча долчa бесса ду. Барде а доахана кхоачёмбалла бакъаш. ХІара дийцахьацига эшар хІх — йорхІ тонн а, хІаьта 4—5 тоннал дукхагІа вІаккха беабац из. Цхьайола деной вІалла берха ца бахьаш е доагІа цига.

Во тоавь а хьайбей помещенеш а. Цу ферме доаллан чулоакха йоккхагІа йола корпус массанахьара мух чухьекхеш шийла я.

КІезигa терко ю ферме искусственни осеменени яра а. Фермерча 280 Іаттах 40 етт Іаьлар ба. Доаккха зе ма дий уж Іаьлар хиларах отделенена, совхоза хиннар. Бакъда, царга ерригa торонаш я искусственни осеменене болх лерттІа вІашттІехьбаккха.

— Уш кхоачамбоацараш дІадаха йиш яр тха, йоах ферма дикагІча доярка ноь. Исаенас. Из иштта дале а цул терке еш цхьаккха саг вац, йоах цо дІахо ше къамьал деш. Ферма заведующи волча Хасиев Лаьчас болх тоабара деш хІама дац.

Кхы а вогІа да кхоалагІча отделенерча хьайбаш леладерий гІулакхаш. Дийнахь-бус кхоабача Іаттагара 1,7 килограмм мара шура яккхаш цу отделенерча ферме.

Шура дукхагІа йоаккхергІолаш хьайбаш леладерий болх тоабе декхарийла вола управляющи ноь. Хациев ферма коллективаца чІоагІа оахца ва. Тхо долча вехьанца доя доавнхартда из хоеш мара ферма балха уйла еш ма вацар из, йоах дийнагІолча доярка, райсовета депутата ноь. Элимханова. Массане а сий деш йолча цу доярката а, аз укх ферме боагІа лаьъ бинбергба хьона, эхаш гІар яь управляюще.

Цу тайпара кулгалдендаь денва талхаш боагІа ферма болх. ДІахо тоалургба аьна кхы гучадьына хІама дац цига.

Ерригача совхозе шура эша ца еш цхьаккха ферма яц. Цудукха укх шера январь бетта совхоза хьайбаш леладерашa 940 центнер мара шура ехкаьц паччахьалкхенга. Е дІадахача шера цу хана ехкачул 296 центнер кІезигагІа.

Шурий - товарни фермашка шоашта гуш дола доккхий кхоачамбоацараш дІадахара оарцагІа бала беза совхоза директор ноь. Божкон, керттера зоотехник ноь. Мусаевл, партийни организаце секретарь ноь. Абсаламови.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

ЗВЕНОЙ ТОЛАМАШ

Грозненски производственни управлене Ленина цІерахча колхозе Музыкаева Халипата кулгалдеча звенос шерра-шере дика хьувкъаю хьажкІаш. Цудукха Советски районе дика йовз-из звено.

Шоай боахама экономика айяра керда культураш дІае а чурча торонех махулла дукхагІа пайда эца а лаьрхІад колхозхоша укх шера. Кердача культурех цаІ — сахьарсахк ба. Цхьанна шера лелабьь бац из колхозо, цудукхе укхаза керда гІулакх да из хьалхебелга. Хьинар долаш а бІубенна хила а веза сахьарсахк хьалхебелга шийна тІаэцаш вар. Из бехктохаме гІулакх Халипата звенона тІадиллар колхоза правлене.

Шоашта тІадилла декхар сийленца кхоачашдар дукха ха-ди ма доадеш дІаболабир звено членаша болх. Сахьарсахках дІабера е хьалхебара а агротехника Іомайир цар. Дика ахьача лаьттан хІара гектара тІа 30—35 тонн-ширдаьнна кхо а дилла 10 гектара тІа дІабийра сахьарсахк.

Терках тІабахийта къахьегаш звено коллективо укх шера хьажкІий боккха хьувкъам хьалхебаpа а. ХьажкІаш хургІолча участка тІа ширдаьнна кхо дилла боалаш латт хьажкІаш леллераш, хІара гектара тІа 20—25 тонн кхо дула цар. КПСС ЦК февральски Пленум хьаьллача денна къахьегама дикача совгІаташца накъя енай Музыкаева Халипата кулгалдеш йолча звено коллектив.

Ю. ВОЛОГИН.

ДИКА ЛЕЛ ХИМИЧЕСКИ ДЕШАР

КПСС ЦК декабрьски Пленума материалаш Іомаьчул тІехьагІа оаха гоа ца еш химически лабораторий хьайийлай. Цунна кулгалдеш ва совхоза керттера агроном Проскурин Василий. Сихха Іаланийр лабораторе дикагІа болх бара мел эша хІама.

Дика дІадоладир совхоза агрономашца, бригадирашца, звеньевойшца, балха хьалха даттача къахьегамхошца 50 сахьата лаьрхІа теоретически занятеш елга. ХІанз из гІулакх дика чакхдоакхаш латт. Тахенарча дийнахьа лабораторе химически дешар Іомадеш 50—55 саг ва. ХІаьта бІаьсти кхашка 20 сахьата практически занятеш хургъя.

Цул совгІа совхозерча хІара отделене а хьайийлай агрохимически дешара кружокаш. Кружокашка дешаш ба отделеней хьайбаш леладераш, механизатораш, полеводаш. Цу тайпара кружок 27-ча январе денз ВаларгатІарча совхоза 4-ча отделене болх беш я. Цига дешаш 17 саг ва. Из дешар 40 сахьата лаьрхІад. Цера хьех цу юртарча школа биологе хьехархоша ия. Романенкое, Самойлова, Заблова. Занятешка геттара чІоагІа хийчуш бокха терках тІабахийта хьех цар юртбоахама къахьегамхошта.

ХІана цу тайпара кружокаш совхоза массайолча отделенешка вІашагІйохкаш я. Иштта вІаштІехьдаьккхача тІулакхо боккха пайда хургба тхона.

Тха звеньевойше дІаделадаь цхьа дика гІулакх да. ХІара звеньевойс, бригадирa шоай участкашкарча лаьттана малагІа минеральни удобренеш дукхагІа эш хьожеш лабораторе анализаш яйт. Гучадоал цхьайолча участкашта дукхагІа суперфосфат эшилга, хІаьта вокхарна фосфор ца эшалга.

Цу тайпарча гІулакхо торо хулийтаргъя хІара участка тІа йоагІаш ярош мара минеральни удобренеш ца товсийта. Цунах наьха санна пайда боал. Цхьа минеральни удобренеш кхою, шоллагІа, иштта тайсача удобренеша алата хьувкъам дукхха лакхагІа а хулийт. Цудукха цуна къаьстта йоккха терко е еза.

ДІахо йодаче хана а агрохимически дешар дика вІаштІехьдаккхара цахадлаш терко ергьа оаха.

Ю. КАИМОВ.

Урус-Мартана производственни управлене «Лермонтовский» совхоза парторганизаце секретарь.

БОЛАТ САННА ЧІОАГІА ДОШ

Геттара дика а сиха а ю юртбоахама техникана ремонт Грозненски производственни управленерча «Іоьхой бит» яхача колхое.

Тракторий двигателаш тоаеш ба слесараш из. Цухаеви Дошейкой. Къахьегама оьсарле лакха хургІоаьа тайпара болх вІаштІехьбаьккхара механизатораша дена тІехьхоачашъю шоай сменни нормаш.

МугІарех дІеоттадь латт товнь яьна тракторш, сеялкаш, нохараш, иштта кхыйола техника а инвентарь а.

Февраль бетта техника тоеира йлаа хІанзе а кхоачамгьей колхова ремонтникаша. КПСС ЦК февральски Пленум хьаьллача дей къахьегама дикача соьгІаташца накъаьенай берт боле коллектив.

М.-С. ОЛИЕВ.

ЛОРА А ДЕ, ДЕБА А ДЕ ОБЩЕСТВЕННИ РУЗКЪА

Саго сага хьакъ лаара лард йола производства средстваштa къаьст-къаьстача наькха доалахье хулга доахадара дерригдуненисторически процесс дІайолайир Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцие. Цо мехка ерригa гІанзаш уж хьаеш барий — къахьегамхой доалахье дІаерзайир. Общества деррига вахаре хиина Іалальмате бокха хувцам бар из. Советски паччахьалкхен экономически ларда а, цу паччахьалкхен низен хІара советски сага вахар кхы дІахо а тоалургхиларен темаш а хиина дІаэттар общественни, социалистически доалахье.

СССР-ен социалистически кхычa мехкийн опыто хьахьекхар наха юкъе бокъонна нийса гІулакхаш оттадара, къахьегаме новкъостали коллективизми хургІолa гІулакхаш оттадара цаІ мара йоаца лард общественни доалахье хилар. Коммунизм хьалъеш боахкарий ньоагІо йолча коллективе кхотабу цо нах.

Революци хиинaчул тІехьагІа массехк ди доаллашехьа а халкъага укх тайпара кхайкарал дир Владимир Ильич Ленина: «Новкъостий болхлой, салтий, ахархой, деррига къахьегамхой!.. БІарга са сонна кхомбе, лораде лаьтта, ялат, фабрикаш, оатхалаш, продукташ, транспорт — из деррига а тахан денз шун, деррига халкъа юкъара рузкъа а хиина дІаэттад».

Цу хана денз шовзткъе ялх шу даьнна Іийнадац. Советски наха хьега къа бахьан долаш яттанеш на лоархІам болаш цийбад вай мехка юкъара рузкъаш. ТІехьабиса капиталистически мохк хиинaчара низ бола социалистически паччахьалкхе а хиина дІаэттай Росси. Тахан вай мехко деррига дуне цендаькхад коммунизма материально-техническа база хьалъяра темпашца.

Дунен прогрессивни ялахамашта хІанз а тІехья дагара дІаяьйинаь химически промышленность легІайоалаяра юкъа кхы ше санна яр йоацаш, селла йоккха плаи оттаяь йолча КПСС ЦК декабрьски (1963 шу) Пленума решенеш. ВорхІ шера чухь алхха цу кхьан «аькъага а 42 миллиард сом ахча доахийтаргда. Алхха цу цхьанех а къаьста дика бІарга ма гой вай социалистически Дахье низ боккха низ болаш я!

Советски Іаьвал эттача хана денз боарам боацаш чІоагІа дегІадаькхад Нохч-ГІалгІайчен общественни рузкъаш а. Йоккхача промышленносто хьаец йола ерригa продукци эттада дьиса да Іеш алсамдьйнай. Къилбаседа Кавказа йоккха промышленни центр а хиина дІаэттай республика. ВІалла на хиинача керда хьадаь да промышленноста дукха доакъош. Царех я машиностроени, энергетика, хими. Къаьстта сиха дегІаух хими. Ерригача Российски Федерацие деш хиначох 27,6 процент позиэтилени 37,1 процент ацетоних хьалойа 1962-ча шера республика къахьегамхоша. Хьалхара-тІехьара дар доацаш, алхха 1959—1963 шерашка а масехк миллион сом ахча дахийтад хими дегІайоалаярга. ДІахахийтача ахчал дукха а тІех ба цу шерашка кигара хьабаьнна пайда.

36 совхози 67 колхози я республике. Цу боахамий кхашка балхаш деш ялх эзар гаргга трактор, эзар гаргга ялатий комбайн, дукха кхыйола техника я.

Воай кулгашца воаш хьадаьр тІоартаца чу дІадехка цІаьрмята нах дац вай. Цу дерригне а — хІара ялата буртига, хІара фентьага, хІара кепига даьй вай воаш да, хІанзарчоа массе хана а атта дах эла дене а, тІозача тахане чу дахаш а, кхы е гІозагІа кхы а ВІаьлегІа хургІолча кхоенея чу дахаргдоаш а дола вай да дерригача рузкъай даьй.

Рузкъаш дукхагІа Іарга хьекна, тІа-тІа дукхагІа ахчаш дІаухийт халкъа Іаьвале культура, уьахцІено лоравра учреждененша. Уж учреждененш шоаш а общественни гІанзаш я. ХІанз укх сахьате республике болх беш 196 эзар бер деша а дагІаш юкъара дешар хьеха 460 школа я, 146 деша долха ха кхачанза долча берий учреждени я, болх беш хьа болхлойн юртийн кагирхоша дешаш 96 школа я, цу школашка дешаш 14 эзар зІамига саги йоІи я. Къахьегамхошта гІулакх деш, цар культурни хьашташ Іаламдеш дукха нах чулоацаш йола 340 библиотека, 329 клуба учреждени, 261 киноустановка, 7 профессиональни халкъен театр, филармони, 2 музей я республике. Геттара дукха дарбан-профилактически учреждени я. 6,9 эзар меги оттабе йиш а йолаш. 78 больницей диспансери а, цул совгІа, республика къахьегамхошта гІулакх деш 143 уьахцІенон пункт, амбулатори, поликлиника а, 242 фельдшерски пункти берий ду цІеноши да. Къахьегамхой уьахцІенонга хьожаш, царна дарбаш деш 2 эзар совгІа лори юкъерча медицински персоналах пхи эзар совгІа специалисти ва.

Общественни социалистически доалахье СССР-е шин формехья я — паччахьалкхен кооперативно-колхозни. Шоай социально-экономически хьисапага диллача цхьан тайпара я уж. Общественни халкъа вахар дІахо а тоадара эша лоархІамера гІулакх да. Мехкарча хІара болхлочун гІулакхерча сагон дийнахьа алхха цхьаьца кемнт мара кхоашш ца хилча а шера 200 миллион сом совгІа ахча тІакхет вай Даьлит общественни гІанзе.

Миччахьа болх беш из вола а, хІара сагага йиш я халкъа юкъара рузкъа дебадара шийгара доакха бернат далийта. Масала, детташ долча доахах хІара Іаттагара дийнахьа йоаккхаш йола шура алхха цхьа килограмм тІакхетийтача хІара дийнахьа совленагІа 41 тонн шура кхоачаргьар республикерча къахьегамхошка.

Бокъонна деррига халкъа гІулакх а хиина дІаэттад вайцига рузкъай кхомбелга. Кхалнаькха а бернгача советски къахьегамхой а декхар да хардахьара хІама бІаргадайта, гунахь доацаш санна, тІех а бувлаш дІа ца ухалга, общественни доалахье лораеш бернгача советски наьна, йоккхийчар а кагийчар а, вахара боарам а хиина дІаоттайтара тІакхувш хулга.

Советски паччахьалкхено ше хьанинача хьалхарча денненне а денз ходамболлаш а лира а къовсам лоатта а баьб хІанз лоатта а бу социалистически доалахье лечкъаерашца. Цу даьхье тІа-тІа дукхагІча лоархІаме хул

ВАЙНАЬХА КХАЛНАХА ПОЛИТГРАМОТА ХЬЕХАЧА ШКОЛАЙ ПРОПАГАНДИСТАШТА ДОЛЧА НОВКЪОСТАЛА

ни доалахьена юкъарча къахьегамен ларда тІа латташ а паччахьалкхен а колхозно-кооперативни а предприятеш, саго сага хьакъ кувига хила йиш йоацаш а уж, боахам плавах делабу цар, хьадаьр къахьегамга хьежжа дІа а кхоачийташ декъара социалистически принцип делаю. Вай общество коммунизмага йигара гІо деш а из а вож а шаккхе форма. Цхьабакъда, кертторьар, хьалхе делаер паччахьалкхен доалахье я. Цунна чуйоагІа эггара лоархІаменгІара, кертегІара производства средствааш — лаьтта, фабрикаш, заводаш, шахташ, рудникаш, машинаькъош, иштта кхыдараш.

КПСС Программа тІа белгалдаьккха да шоллагІа итт шере (1971—1980 шераш) чакхьяьнча колхозно-кооперативни доалахье кхеташ-кхеташ паччахьалкхенчунах дІа а кхйтта, деррига халкъа юкъара коммунистически цхьа доалахье хургш, аьнна. Цунах хьахургьа классаш йоацача коммунистическа общества экономически ларда. Производства средствашара гІулакхаш цхьатарра хургда берригача наьха, цхьатарарча хьалех хургда къахьегамга а хьадаьр декъалга а, торонаш цхьатара хургъа дешара а шийна бе болх харжара а. Чакхьаргьа «хІаранетара цуьга дулур, хІарадела цуьна эшар» яха принцип.

* * *

Советски строй ший чулоацам тІара хьадоагІаш а СССР хІара граждана эггара хьалхара декхар долагІа да социалистически доалахье лораелгей цун кхомбелгей. Советски паччахьалкхен керттерча закона тІа — СССР Конституце тІа аьнад: «СССР хІара гражданин декхарийла ва, советски строй сийлахьен тІаккхувааш йиш йоацея лара. Даьлен гІанзашц низи духбувла хьаст, деррига къахьегамхой вахар мел эшар шортта долаши культурни хулта дуздувла хьаст из хиларах тарра общественни, социалистически доалахье лорае чІоагІъея».

Паччахьалкхени общественни доалахье лораелгеи цун кхомбелгеи къаьстаде йиш йоацаш да материальни ахчани средствааш хьисапаца дІаухийтлах, боахам тесса, кхомбенаш лелабарцен совлешагІа йхчаш доадарйн холамболлаш къовсам лоаттабарах. Рузкъан кхомбар - вай Даьлен экономически низ чІоагІбара,

общественни рузкъашара гІулакх коммунистически хиленаш дорг да хиларах нах дІакхетабелга, уж цу кхетамах кхебелга.

КПСС XXII съезда ше Центральни Комитета хьалхеро отчет долуш Н. С. Хрущева аьлар: «Советски законий сий дергдола кхетам бала беза йоха. Вазза найда эша беза закона низах а общественни воздействиех, аьнникх а».

Общественни доалахье лечкъаер, кхаам, иштта цхьайола кхидараш санна долча кхерамерча зуламашца лоаттабу къовсам чІоагІбара дукхха гІулакхаш чакхдаькхад укх тІехьарча хана Советски паччахьалкхено. 1961-ча шера 5-ча мае СССР Лакхехьарча Совета Президиумо Указ тІайийцар «Къаьстта кхераннерча зуламашта дукхьалара къовсам чІоагІбара хьакъехья». Цу Указах боецо я паччахьалкхен е общественни рузкъаш дукхача бояраме лечкъайеарах, доххар дуть фалынийн дрча а мальхера пахьатем а хьалараx е уж доххарах, иштта цхьайолча цхьа зуламаш лехадарах топаш техха ше суд а. Цу Указах ве суд цхьаккха ди тІера ца доалаш йоза такха еза зуламхоша.

* * *

Тхьаь шера коммунизма материально-техническа база хьалъяра декхар хьалхашка оттадаьд КПСС XXII съездо тІайийцача парте Программо. Цунех Іаьалшхургда материальни а культурни а беркаташ шортта хулга. Советски халкъ гаргга дІатІадутаргда ше нахага царна хазнига хІана дІакхачийтара коммунистически принцип кхоачашъяра. Цхьабакъда, из деррига а ша-шегІа хьахургдолаш хІама дац. Къахьегам, алхха къахьегам мера бац общественни бернаташ хьакхолдар. Къахьегама коммунизми цІамагІдала йиш йоаца ши хІама да. Шийн къахьегама общественни лоархІам кхетабечо, хьаьнала къахьегачо, общественни доалахье ебесчо, вай хьалхашкахьа дІадахара материальни ларда хиларах тарра, из лорачо коммунизм гаргайоалаю. ХІаьта шайгара къахьегама дакъа тоьхьа а ца дахьеш, общественни доалахье лечкъаеш волчо шалбетт вай хьалхашкахьа дІахьош бола ниъ, долче, из вай шарпарча гІулакха мосетагІа ва.

Парте идеологически балха декхарий хьадьеххаpа дош дукадаш хиннача КПСС ЦК июньски Пленумо къаьстта дукха терко йир общественни къахьегамцара гІулакхаш коммунистически хургдолча уйланца советски нах хьалкхебара. Пленума тоьан тІа къаьстта чІоагІа белгалдаьккхад берригаш а къахьегама сий доше хилийтар дуьла лоаттабу къовсам бахача наха, къастта а вагирхошта, юкъе парте беча хлетама балха дог хилар.

Коммунизм хьалъерий моральни кодекса прастечени принципаш тахане а вай общества дукхе миллионийн балха къахьегамной дегІа оашал а хиина дІаэттай. Цариа да общественна беркат деригаьчи оагІорахь хьоинала къахьегаларга, нийсо йоаца гІулакх, тунеядство, хьарамле, карьеризм, иштта кхыдола айрча гІулакхаш гоьна хилар.

ХІанз укх сахьате алхха йтьан вай республике а коммунистически къахьегама коллективайи ударникийн йххе дакъа лоацаш 85 эзар саг, 78 предприяте, 303 цех, 4487 бригада а. Яхь лоацерий кхоалагІча дакъа хІанзалеша а из сий дола цІи хьакхай.

Вай общества вахара закон а хиина дІаэттай «Болх ца беча хІама а даац» яхаш йола бокъо. Цхьабакъда, вайна юкъара хІана а вІецьенна дІайлахьа а наьха хьаькъех яха бехаш бола дукхафгаш. Шоаш хІама хьа а ца доеш, наха дьир дуаш баха гІертача нохаца вІалла тоам хелабе йиш ца вай халкъага. МоллагІча формехьа нэ йде а гучаяхо ера тувсидство.

ДІайнйна хІамаш оьсаро лоаш латтамехьа а цхьаболла нах балха ца ухаш, эгара нІеэпгагІча боаране а цар къахьегама дешош да доахаш моттигаш нийслу юртана. ХІамаш дІаелехьа кхашка хьийга къа зехьа дов оьсар ... а дьыле. Малаш ба цунна бехке барам? Мекъа бараш, наьха хьаькъах баха гІертараш ба. Къахьега йиш йола нах нейаб а мел къахьега дезаргда а бокъонна лоархІам а бийн юа не. дІахІаш йола хІамаш хІара колхово, совхово. ЛоархІам баьрех нах дІахьсташ хилча кхашнара балхаш лейра дус.

Паразитически элементашта лаам бохаш, цар доакха зе ху нах хоьа, совхозе, паччахьалкхена.

Алхха болх ца барца ве нах а Іаи уж-м. Дучиоа а дукхачоа хьыьнала къахьегачй нахал шагІа лелац тунеялшш. Долео, общественни беркаташ лечкъа а деш, наьха хьакъех бах уж. Цудукха къоала тІара хвалланечул тІехьагІа лоаттабь ца Іаш, массе хана а лира къовсам лоаттабе беза общественни балхах кьехкарашца, уж сенах бах техка дена. Нагахьа сана общественни балхане цар къа а ца хьега, шортта долаш е уж баха, тІаккха хаттар отт: сенах бах уж? Къьиега гуча да хьакьнаше къахьегарийн чоте уж бахалгІа.

Социалистически доалахье лораелгеи чІоагІделгеи тІа а дуклаш, В. И. Ленина нертагІахьхад из лечкъяерашца дуйн халкъашта юкъерча империализмана новкъостал дем хилар, социализмана дукъале къовсам лоаттабь. Цу хана Ленина яьхача тайпара да из гІулакх хІинв а.

Халкъа юкъара гаьзаш дукхагІа ие хул, вай коммунизмана гарга ие долх чІоагІагІа лорае еза социалистически доалахье, лоарзагІа ца йоалайтаэ. чІоагІагІа чакхьаьна ела «болх ца беча хІама а дац» яха принцип.

Вайна йоаваш дукхха а бІазар моттигаш я советски гражданина социалистически, общественни доалахье чІоагІа лораеш, кхуменца, тунеялашка, иштта тоалача кхычо нахаца цар лира къовсам лоаттабеш. Совхий сахи лечкъяйхь кІа йица волаш «Заготзерно» плотник А. Лобарев лаьцар Сунженски района Орджоникидзевски яхача станице вахаш волча Н. Попова. Къуна чухьежача цо лечкъадь 400 килограмм кІа хиа е лаьна паччахьалкхенга ... чийтар. Иштта лорао общественни доалахье шоай декхар дика дІадаш болча, хьаьнала къа а хьега шоашкара общественни беркат а доалаш бахача дог цІена нахь.

Социалистически доалахье декъаерашта малла чІоагІа бокхам болаш законаш оттадича а, къахьегамхоша шоаш из доалахье чІоагІа лораеш ца хуле къуста цІенбаь ниць дІахъовла вІаштІехьдарг ца хилар белгалдаьккхар КПСС Централни Комитета ноябрьски Пленумо. Цудукха хІара советски сага эгара хьалхара а сийлахьа а декхар да социалистически доалахье лораер.

Тувсьнаслахь, паразитизмаь, [illegible] общественни доалахье [illegible] лечкъаерашца къовсам лоаттабеш [illegible]. Нагахьа сана цу тайпара [illegible] хургба.

Массане а къа а хьегаш, общественни доалахье лораеш [illegible] коммунизм [illegible].

* * *

Нийсагіа хургіа тема дакагІа кхетамбІар лалургбарашта практически занятеш оьла. Масала, пропагандистех иогаль литература Іома а ю, укх хаттаршта жоп хург:

1. Общественни рузкъанаа дибдара дакъае советски халкъа хьалхахь малагІа декхарш хІиттадеш КПСС XXII съездо?
2. Саго сага къа хулгІа малхара хІапа лоахне социалистически доалахьа?
3. Социалистически доалахьа цха формеш уж [illegible] спектнаш?
4. Кагирдеш къахьегама [illegible] ца хьалхадеш [illegible] КПСС ЦК ноябрьски Пленумо дьалар?
5. Къахьегама коммунистически [illegible] малагІа [illegible] дац?
6. Мишта кхетаеш общественни рузкъаш [illegible]

С. ВАРДАНОВ.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома [illegible]

Къылнарча эрсий горово тхьаьх кІилометр мера гаьна воаш дола КПСС XXII съезда цІерача колхово кхаш. Владимирски производственни управлене боахамашта юкъе хьалха латтарех цхьа боахам ба из. Укхаза кхьметтел седла дале да эттача спекка а дика хоувкъаьнаш даьхар.

КІеанга пайда белгал хьайбаш кара боалача пропуски а.

Шератара шераьга тоалу колхозерча къахьегамхой хьал-торо, тоалу цар вахар, лакху культурни боарам. ТІехьа кхуьйчхьа. дІае фу Іаламдега, органически минеральни удобренеш дІахьога а кхашка дІакхоачийта а. Іане земанахьара хьайбий боахамашара болх — гой уж дешаи да хІоаа юртбоахама іоргтела правлене а партийни организаце а къастадерий.

СУРТА ТІА: правлени оргІехьа эхьахьа дІахьош во КПСС XXII съезда цІерахча колхова председатель В. И. Карпов.

Н. Акимова сурт.

ТАСС фотохроника.

ДИКАДАР ХЬАЛЛАЦА

Боккха болх бaьб Нохч-ГIалгIайчен кинопрокатен киносетеи профсоюзни организацеша кинофикаце болхлошта юкъе социалистически яхь дIайолаяра а коммунистически къахьегама сий дола цIе яккхара а даькъе. Грозерча Родина яхачен Челюскинций цIерахчен кинотеатрий коллективашен кинотеатра филиалашен 1964 шера кино хьоккхара производственни план хадал хьалха кхоачашъе, эксплуатационни дIадолачуьна 10 процент лохъе, техника лорае, аьнна социалистически декхараш тIайийцар. Кинотеатрай ахалел совгIча болхлоша декхар тIайийцад коммунистически къахьегама ударникий сий дола цIераш яха.

Родина яхачен Челюскинций цIерахчен кинотеатрий а цуй филиалий а коллективаша вай республикерча берригача киноболхлошка кхайкарал даьд 1964-ча шера наха кино хьоккхара план хадал хьалха кховчашъе, кино хьоккхара гIулакх тоаде, коммунистически къахьегама сий дола цIераш яха яхье бовла аьнна. Из кхайкарал дийца а дийца Нохч-ГIалгIай культура болхлой профсоюза обкомо вай республика еррига киносетей кинопрокатен профсоюзий организацешта тIадиллад из гIулакх шоай балха юкъедахьа.

Районни киносета дирекцешен профсоюзни комитеташен киносета берригача болхлошца цхьана лаьрхIар Грозерча Челюскинций цIерахчен Родина яхачен кинотеатрий коллективаша дIадоладаь дика гIулакх хьаллаца.

Новосибирски, Брянски, Кемеровски областий киносеташа дIадоладаь дика гIулакх хьал а лаьца вай республике хьахиннаб кердa общественни болам. Вай республика юртарча киномеханикаша лаьрхIад бригадаш вIашагIа а ехха болх бе. ХIанз вай республике вIашагIъехка я юртарча киномеханикех 38 бригада.

Бригадни методах дика болх беш я Урус-Мартана районни киносеть. Вай республике эггара хьалхарчарца дIаболабеннаб уж бригадни методах болх бе. ХIара бригадана юкъейоагIа 3—5 установка. Ерригача районе болх беш я пхи бригада. Шоайла новкъостал деш, кинофильмаш уттадара планеш уттаеш, аппаратураштa цхьана ремонт еш ба уж.

Иштта дика болх бар бахьан долаш вай республикерча ерригача киносеташа январь бетта план 106 процент кхоачашъяьй.

Н. СВЕТАЙЛО,
культура болхлой обкома профсоюза председатель.

ЦХЬАН ДРУЖИНЕ

Дика дешаш а пхьа барт болаш а я Сунженски района Серноводски юкъерча школа пионерски дружина. Дружина совета председателя Штепа Людас дувц:

520 пионер чувоагIача тха дружина юкъе дикагIйола отрядаш я 6 «б», 7 «а» классай пионерий отрядаш. Цу отрядаша лелаю «семилетка спутник» яха сий дола цIи. Школе дIа мел доладаь дика гIулакх цу отрядий инициативех дIадоладу.

Ченалин Саший цIи лелаеча Серноводски юкъерча школа пионерий дружина деш дола дика гIулаккхаш геттара дукха да. Дика дешарал совгIа общественна пайданера гIулакхаш ду цу дружина пионераша. Масала, 6 «в» класса пионераша шефство лелаю Ленина цIерахча колхоза берий беша, хIаьта 6 «б» классая 7 «а» классай пионераша промышленни болхама берий беша. Шефаша шоай вIамигача доттагIашта сакъердаме фаьлгаш дуц, книжкаш деш, иллеш, стихотворенеш Iомаю. ЧIоагIа раьза ба царна берий бешамий болхлой.

Парте Централа Комитета декабрьски Пленум хиначул тIехьагIа пионерий дружина «Фу новкъостал де йиш я пионерий кхашка къахьегача къахьегамхошта Пленума решенеш кхоачашъяра» аьнна сбор хилар. Цига пионераша лаьрхIар Ленина цIерахча колхоза механизатораштa кхашка минеральни удобренеш тоъсача новкъостал де. Дукха кхоIайнадар колхоза ферма юкхе. Из кхашка дIадихьар пионераша. Пионерашкара хьокхам а кийца хIанз колхоза новкъостал деш ба Серноводски школа дукха дешархой.

Массайолча классашкара дешархой ба школа художественни самодеятельносте дакъа лоацаш. Цхьабакъда, укхаза хьалха латт дружина членаш. Уж ба самодеятельноста программа оттаераш. Тайп-тайпара номераш я репертуаре. Самодеятельноста кулгалдеш ба школа боккхагIа бола пионервожатеш ин. Л. Бубликован Р. Павлошвилин, цандар дoкхаш дешархой шоаш ба.

ХIара дийнахьа школьни радиоузле передачаш ю. Шоай передачашка цар критика ю дешара тIехьабусараштa, мекъабараштe, дика буац дика дешараш а. Укх денoшка дукха передачаш хул химена хетаяь. Тайп-тайпарча химически хIамаех дувц. Боккхача безамца ладувгI бераша цу передачашка. Иштта яхаш, дешаш, къахьегаш я Серноводски юкъерча школа пионерий дружина.

Х. ХАМАТХАНОВ.

«Тхира тIа гIолла бaьха тIа» яха книжка бахьан долаш 1964-ча шера журналистика даькъе Ленински премин хьожайита оттаваь «Комсомольская правда» яхача газета специальни корреспондент Василий Песков.

Книжка тIа вIашагIтехай хьалхагIа «Комсомольская правда» оагIорaш тIа арайийна В. Пескова репортажаш, очеркаш, лирически миниатюраш, фотодувцараш.

Цу материалаш тIа корреспондента чIоагIа безам тIаIоргболаш дувц хьаьха гIулакхаш — Братски гидростроителех, Каракумаш карлерзаьрех, Магаданерча кагийча нахах, целинникех, Iилмахоех. Шиь творчествоца цо хестабу къахьегама нах, царна гонахьара Iалам. Байкала хозаленех а, мещерски разливах а, Поморча гуйренах а, Москава юкъерча аьунех а яздy цо.

Дукха суртaш доах Пескова. Массе лаьа а кердa, белгала, композици дика йолaш хул цо даьха суртaш.

Советски Союза эггара гаьнагIерча моттигашка а тIехь кхета йиш я блокнотe фотоаппарате а йолaш, цIаккха а лелар кIордадеш воацача цу корреспондентах. Антарктиде ваха цига то а баьха аз цIанена дукха за яц.

СУРТА ТIА: В. Песков Антарктидe.

АПН сурт.

ПАЙДАНЕ САЙРЕ

Доккха новкъостал ду кхашка балхаш деча къахьегамхошта юртарча культура учреждeнеша агрохимена пропаганда яра. Юртарча культура цIенoша, клубаша, библиотекаша вIашагIъехк агрохиме кружокаши уголокаши, книжкай выставкаш ю, агрохимех лаьца сайренаш чакхйоах.

ЧIоагIа сакъердам болаш а пайдане а яр «Химена шерра никъ» аьнна укх деношка Чечен-Аул яхача юртарча культура ЦIагIа хиннa сайре. Культура цIен актив яр из сайре, кийчъяр а чакхъяьккхар а. ДК фойе чIоагIа хоза кийчъяьяр книжкай выставка: «Тха сов хоза хьалхле лелаераш», «Кхом бе удобренех», иштта кхыяраш а. Дика вIаштIехьдаьха хьайтехадар культура ЦIагIа къахьегамхой толамаш дахара тIахьехаш дола лозунгаш а.

Кхо бIаь совгIа саг венавар сайрене дакъа лаца. Сайре дIайолаьча № 3 йолча сомий баьца даарий совхоза керттерча агронома ноь. Г. З. Черныша къаьгга гучадаьккхар совхоза балхацара кхоачамбоацараш, дийцар юртбоахама химе луш болча пайдах, иштта кхы дола дешаш. Къамаьл даьча МТФ бригадира и. Амерханова дийцар химе хьайбай боахаме луш бола пайда. Сайрене къамаьлаш дир юртбоахаме хьалхле делаечар, кхыболча къахьегамхоша а.

Сайре чакхйоалаш «Тхо коммунизме долх» яха светобуковзн газет хьеккхар гулбеннараштa. Сайре сакъердам болаш чакхъялара керттера бахьан дар культура болхлоша ин. Ш. Ахматова, Абдурахмановс, Ш. Гудаева. Сапарбиева хьинаре дакъа лацар.

А. МИСЛАУРОВ.
Нохч-ГIалгIай культура Министерства методист.

КЕРДА ЛАБОРАТОРИ

Грозненски химически завода коллективо доккха совгIат деннад Сунженски производственни управлене колхозхошта. «Орджоникидзевская» [illegible] станице хьалъяьй агрохимически лаборатори. Агрохимически кхетамаш шерагIа доаржадара боккха лоархIам болаш я из.

Лаборатори хьалъеча а цу чу оборудовани дIаоттаеш а хьинаре къахьийгад завода болхлоша Ю. Ракицке, Л. Рафикова, В. Шер[illegible], П. Буркаева, Н. Захаренкова, Г. Арске, кхычар. Дерригача балхашта кулгалдеш хиннав цеха начальник вола Б. И. Кулинов. 5 ди хьалхa хьалха хьалъяь цIенаьй агрохимлаборатори Грозненски химикаша. Дега тIара баркал оал царна сунженцаша.

Н. ОЛИМПИЕВ.

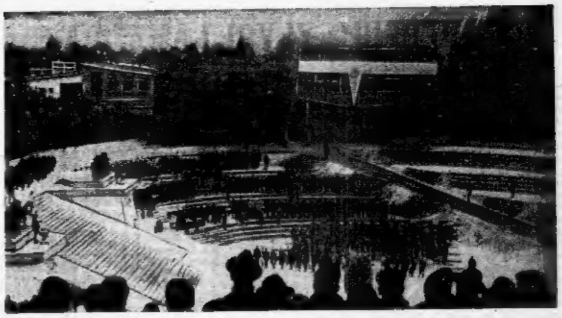

ИНСБРУК. IX Iена хьалара олимпийски лоазараш.
Сурта тIа: Бергизела стадионе.

В. Дворцова сурт.

(Сурт хьаденад летчикаша Н. Д. Ивановей А. М. Ефимовей).

НАХА БАРКАЛ ОАЛ ЦАРНА

Черноречьерча № 4 йолча домоуправленерча дружинникаша дика кхоачашду шоай общественни декхараш. Укхаза общественни порядок лораяра сий дола гIулакхаш кхоачашдеш ба Грозненски химически заводера, кхыча предприятешкара наьна болхлой, пенсионераш, кхалнах. Шоашта хьалхашка латта общественни декхараш дерттIа кхоачашдарах ахчан совгIаташ. Сийлен грамоташ телаш белгалбаьхаб царех дукха дружинникаш.

Масала, шоай вахара кхерам тIатоташ моттиг а хулаш хулиган лацара милицена массехказа гIо даьд дружинника Лозинко Николая. ХIаьта, из санна дружинник волча ноь. Черноморова гера кара долаш бола къуй милице бигарах дукхача ахчан совгIаташ. Сийлен грамоташ тийнай общественни порядок лораяра министерствас. ХIаьта «Грозненский рабочий» газета тIа дувцаш а хиннад цунна карагIдаьнна дика гIулакхаш.

ХIаьта хьоаберга вай кховяткъен нитт-нитт шу долаш бола КунеагIар мара сесаги. Кагийча наха санна шоашта тIадилла общественни гIулакх кхоачашде вIаштIехьдоал цу боккхийча наьна. Цар хаинара хургволаш ва ноь. Барзенко а. Миччахьа, мoллагIa декхар кхоачашде вахийтавале а из кхоачаш на деш юха вагIаш из.

Кхалнаха иштта бергбе дружинникалла болх аьнна хеташ ба цхьаболa нах. Из ниййса дац. Кхалсагамара де вIаштIехьдаргдоацаш а ниййслу цу балха цхьадола гIулакх. Хьавцарга вай дружинникаш Хадживова Аннен Смирнова Галинен. Производстве дика къахьегарна дружинника декхараш дерттIа кхоачашдарца белгалбаьннаб уж. ХIанз дукха ха йоацаш, унахошта санитаркашта, лорашта цхьан хулигана хьаьерч упш моттиг хилар Черноречьерча № 10 йолча больнице. Цига болх беш йолча ноь. Хадживовас дIатIа а ваа саца аьлар хулиганита. Цхьан юкъа сецар, тIаххха из юкера дIа маьлла а юха воалавелар хулиган. Цул тIехьагIа из милице вугаргвола гIулакх вIаштIехьдаьккхар ноь. Хадживовас, хIаьта цунна [illegible] доьттIа таIезар а дир. Уж тайпа масалаш доаладе йиш йолаш я Смирнова Галина а.

Черноречьерча № 21 йолча столовена юххера кхийх цIи аьлар. Тха дружинникаш хилар из цIи йолеча. Пожарни машинаш хьаххачалца эггара кхерамегIа йолча, цIи йоккхагIйолча моттигашка хулар уж 2 сагт—Шахмурзаев Лаьчен Заурбенов Ширвания. ЦIи йоаира хьинаре къоесам лоаттабеш болча цар цIенехара юхьмараш гуш хилар со. Баркий але дог доагIар царех хIаранена. Из гIулакх иштта дика кхоачашдарах дружина балха тIа приказаца белгал а баькаб уж.

Г. УВАРОВ,
Заводской района милице вола уполномоченни.

Тха дружине хьа а кийна царна фу карагIдергда пa кьожаш 2 сагтвар. Дукха ха йоацаш Черноречьерве мала а мена Расвев Шамсудини Ладнев Владимира Маршалкин Юрена вIаши качбахар. Фоартаягара хьа а лаьца хулиганаш дIа-юха къоастабир ноь. Чекуровас. ТIеххха Маршалкин кхалсага юхера дIаваха велар. Дружина штабе ца а доагIаш шо дIадаха доле уголовни бехкоккаме шоаш озаргхилар хоаш хилалаш, аьнна соца а бaь дружина штабе дIабигар уж ноь. Чекуровас. 20 сомагара 30 сомага кхоачаш гIод техар царел хIаренена.

Бувзамаш чIоагIдара

Грозерча нефтемаслозавода болхлой кхайкарал хьал а лаьца химически завода болхлоша лаьрхIар № 52 йолча Черноречьерча бархI шерарча школана шефство лелае. ЧIоагIа бувзам эттар дешархоштеи химически завода болхлоштеи юкъе.

Каст-каста доагIа бераш шоай шефаш болча заводе. Цул совгIа шефаш а хул школе баьхка, дешара тIехьабусараштa беседаш ю, дешархошца лентагет арахец. Къаьстта дукха еза дешархошта шоай боккхагIа болча доттагIашца еш йола экскурсеш.

Школаи заводея бувзамаш кхы а чIоагIагIа хилийтара хетаяь яр укх деношка химикий культура ЦIагIа хиниа конференци. Цига дакъа лаьцача производственникашa хьийха баьхкабар дешархой дай-нoaнoй а.

Конференце доклад яьча заводa партийни организаце секретара ноь. А. Космина дийцар производствас школана шефство лелаяр бахьан долаш дешарах тIехьабусараш дуккха хIеягбеннилга. Конференце иштта къамаьл дир № 52 йолча школа директора ноь. Т. Сербита, «Грознефта» объединене автобаза месткома председатела ноь. Т. Петькос, хьехархоша, дешархой даьша, ноанoша. Цар массене а дийцар шефаша, домоуправлене, Черноречье общественносто дешархошца беш бола кхетама болх чIоагIа пайдане болга.

О. НИКОЛАЕВ.

РАДИОЖУРНАЛ—КЪАХЬЕГАМХОШТА

Шьла производственни управлене комсомола комитета инициативах январь бетта тIеххьарча деношка арайьлар «Кхалнах мехка дай» яхача комсомольски радиожурнала хьалхара номер. Цу гIулакха геттара раьза хилар совхозий болхлой, из хьахьокх радиожурнала редакцега денна ухача письмоша, цар тIа язду: «Каст-каста арадувлийта шоай журнал, тхона чIоагIа дезаденнад из».

„Укх деношка кхы цхьаькха а дика гIулакх дIадоладаьд радиожурнала редакце. Уккхаза лаьрхIад агрохимдешар шерагIа доаржадара лекцаш еша. Кердача юртбоахама отдела кулгалдеш ва агроном вола Федорчук Вадим. «Химе — юртбоахама» оалаш да кердача отдело арадоахаш дола журнал. Цу журнало яьча хьалхарча передачага ладуагIаш хилар бIаьн болхлой. «Минеральни удобренеех хьабоала пайде» яхаш ноь. Федорчука йийша лекци кIоарга чулоацам болаш а пайдане а хилар белгалдаьлар ладийгIараштa из евлдарех. Шин бетта лаьрхIа агрохимдешара программа а оттаь дерригача боахамашка радиожурнала редакце дIайоаржаьдь. МалагIча дийкахьа малагIа занати хургъя хов хIанз совхозий отделеней болхлошта.

Тайп-тайпарча темех массехк лекци йийший радиожурнало хIанзе а. Лекцеш ешаш хул управлене дикагIа бола болхлой Т. Джамалаев, Я. Абубакаров, кхыбераш а, шоай опыт йовзийт цар механизатораштa, полеводаштa.

В. БЕРДНИКОВ.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Н. С. ХРУЩЕВА ПОСЛАНЕНА ДЕННА ЖОП

СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева дунен тIарча паччахьалкхенашта (правительстваштa) керте латтарашка яхьийтача посланена Ирака президента Арефа жоп а луш яздаьча каьхата тIа йоах:

«Iа хьалхашка уттаду керттера декхар а Iе кхайкаеш йола средстваш я Иракски Республика лелаеча политикаца вIашагIкхеташ хилар хьога дика а хеташ дIахойт аз.

Уж принципаш вIатIаяхьара долча лоархIамерча цхьан даькъе дунен халкъашта юкъерча керттерча принципашта деталкаци елга а дунен тIа латтача хьалашка хьежжа, дунен халкъашта юкъерча бокъонех цу юкъера доларащ доашхилта а хьалхашка оттадеча хьа инициатива чIоагIа хоамбеш да тхо».

Доазонийн территориальни къовсамаш къестадара низ юкъе ца боклабелга, йоах дIахо Арефа, уж дешаш машарерча наькъаца къоастаделга «Iа яххача тайпара, из ше а да дерригача дунен тIом хьоабе тардолийтаргдола бахьанаш дIадаха новкъостал дертдола гIулакх.

Территориальни къовсамаш доазоний хьакъехьара дешаш къоастадара низ юкъебоалабелга паччахьалкхенаша декхаш дунен халкъашта юкъера договор оттадарах йола хьа предложена шийн принципе къоабал а еш, хьо санна тхо а къаьстта тIаккхуаш да шоай карахь мел йолча средстваша колониализмена духьала къовсам лоаттабара йола халкъий бокъонаш, цхьанна тайпара а тоIаергйоацаш из договор хилийтара».

Вашингтоне сабIарзденнад

ВАШИНГТОН, 8 февраль. Вашингтоне политически вахаре геттара дукха событеш хилар укх дIададахача 24 сахьата. Къамел кхерамзлен Совета членашцеи президента гаргагIарча советникашцеи дикка йIаьх а луш Линдон Джонсона яь ши совещани, кеда йоазон вийзлашка США паччахьалкхен секретара Дин Раска даь къамаьл, тIеххьара а американски правительства официальни заявлени а еш КIайча цIагIа хиннa пресс-конференци.

Уж еррига событеш а керттерча даькъе цхьан деша хетаяьяр — Гуантанамо яхача американски тIема-форда базана хий лулга сопадара хьакъехьарча Куба решенена фу духьала даьккхача бакъахьа да яхача деша.

СабIарздалар а йиш йохар а кхы а дуккхагIа кIоаргача кхухьаэггара чIоагIагIа дола хIама деза Кубана яхаш, бехктоккхаме йоаца заявленеш еш болча цхьаболча конгрессменаша.

А. ИЦКОВ.

Юха а цIий мехк Кипре

НИКОЗИЯ, 7 февраль. (ТАСС). Кипрера гIулакхаш юха а кхохаденнад. Селхан укхаза геранш вIашка а деттаеш керда довнаш хиннад турецки террористаштеи полицейскешта - грекаштеи юкъе. Шенна тохкам а баь хьакхайкедаьнох довш да дуккха сахьаташ доахаш дIаьх а луш, гераш я деттаеш хиннача довнах вийна а човнаш хиннa а 20 греки 26 турке-киприоты хилар. Соахка декабрь бетте хинна событеш дIаяьнначул тIехьагIа эггара доккхагIа дола дов да хIанз хиннар.

Кипрески Республика моастагIаша яьча провокацех хинна селханара дов дагадоацаш хиннадац, аьнна хеталуш да укхазе. ГIайрен тIа НАТО бIу Iобоссабара хьакъехьара англо-американски план Макариоса правительства тIе ца эцаш йитача хана хилар из дов. Порядок ца телхаийтар духьа лоаттабу яхаш бахьан а доахаш, гIайрен тIа латта английски бIу селханарча довна юкъе хилар къайладахьа гIерташ да английски Iаьдалаш. Кипрски кеца йоазонаша белгалдоах, англо-американски план пунга дIатIаийтар духьа Макариоса правительствана беча тIагIортама найда йийбу цу бIунах, яхаш.

КУБАЙ ХАЛКЪ ДУХЬАЛА ДА

ГАВАНА, 8 февраль. (ТАСС). США тIема кемаша кубински чкъерий доаха кемеш вIалуппарах а цу кемаш тIа хинна нах лийца чубоххарах а чIоагIа дорха, эгIазалца духьале кхайкаеш я Кубай общественни организацеш а дерригa халкъ а. Цар йизза хьал а лоац, къоабал а ю цу дешa жоп далара кепехьа, Гуантанамо яхача американски тIемафорда базе хий лулга соцадара хьакъехьара Революционни правительства решени. Революционни правительства решена хьалоаш собранеш митингаш чакхъяха, аьна, мехкара еррига профсоюзни организацеш тIахьийхай Куба къахьегамхой Революционни объединене.

Машари халкъа суверенитете лораяра болча кубински болхлой лаьрхкIа яьча заявлене тIа белгалдоах кердача американски арессе «Карибски форда зоне дунен халкъашта юкъера гIулакхаш лер тIара а доах, дерригача дунен тIара машар кхерамa кIал а оттабу», яхаш.

Хьалхарча эскара корпуса командующи генерал Нгуен Кхань керте а отташ тIема переворот хиннай Сайгоне, Къулбехьарча Вьетнама столице 29-ча январе саррахьа, танкашеи бронемашинашеи новкъостал а деш, парашютни доакъоша дIалаьцар Сайгон. Лийца чубеккар соахка ноябрь бетта Iаьлал дIалаьцача тIема хунте кулгалхой. Лийцараша ва инарал Зьонг Ван Минь а. Юкь-юкъе аралелхача хоамех хала да переворот малагIча оамале а фу де лерхIаш а я цIенна ха. Къулбехьен Вьетнамера американски викалаши паччахьалкхен департаменти цу хьакъехьа цхьаккха а хIама оалаш яц. ТIеххьарча хоамашка диллача, чIоагIа яржа йола Къулбехьен Вьетнама «нейтрализаци» яра идея соцаеи къулбехьенвьетнамски патриоташта духьалара тIом чIоагIбеи лерхIаш ба Iаьдал дIалаьца мятежникаш. Дуррала из да Вашингтона хьаштдар а, е Нго Динь Дьема а е Зьонг Ван Минa е да ца мегар а. Американски тIема техникаца кийчдаь долча регулярни эскарцарча къовсаме къулбехьенвьетнамски партизаний дикка хамаьхал яаро сатем боабаь хьува Вашингтоне. «Лайф» яхача американски журнала тIа 1964-ча шера 27-ча январе араьяьнача Къулбехьен Вьетнамера хьал дувцача статья тIа йоах, США керттера декхар да къулбехьенвьетнамски хунтега тIема гIулакхаш сихдайтилта, США-е хьаштлац «нейтрализаци». Инаралаш хувцалу — политика хьалха хиннар юс. Къулбехьен Вьетнама бахархошта духьалара зуламе тIом соцаш бац. Цхьабакъда, е американски тIема техника а, е каст-каста марионеткаш хувцаяларо а аьттув-м баккхац цар. ДуьлагIа дакъа дIакъаьстача шхебисача берригача мехка хIанилехьа а доал дераш патриоташ ба. Вьетнамски халкъ къувсаш да, хIаьта из торг а да.

Сурта тIа: йоккха хало а американски мракобесий долIамах а цар хьаштам бахьан долаш а цIенахи, дезалехи, гаргарча нахахи а ваьккха тIем тIа воалаваьча укх къоначa. форда тIарча гIашлой бIуцарча салтечунга.

«Лайф» яхача журнала тIара сурт.

(АПН).

ЛАДУВГIА, ХЬАЖА

РАДИО: 6.30 — «Яхья цIераш хьалеер маякашъ» яха юрта боахама болхлошта передача (эрсий меттала); 6.45 — ашераш; 6.50 — ховмаши передачай программеи; 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 8.15 — радиои телевизионни передачай программа; 8.20 — «Сердало» газета оагIонаш тIара; 8.30 — «Моарщал да хьога, къахьегама ди» яха концерт; 8.45 — пионераштеи школьникаштеи передача (гIалгIай меттала); 15.50 — «ЧIоалдаргахи чIоалдарг лакхархоехи» яха музыкальни дувцар (эрсий меттала); 16.15 — кагирхошта передача (гIалгIай меттала); 16.30 — керда ховмаш (гIалгIай меттала); 16.45 — «Йоккхача химе кираштa шера никъ дле» яха промышленноста болхлошта передача (эрсий меттала); 17.00 — «Къилбаседа Кавказа экономически вахар» яха радиогазета (Ростовера трансляци); 17.30 — керда ховмаш (эрсий меттала); 17.45 — советски арахьарча политика ленински принципаш котйоалаш йоагIа. Беседа (нохчий меттала); 18.25 — керда ховмаш (нохчий меттала); 18.40 — спектаклаш тIара нохч-гIалгIай музыка).

УКВ: 9.00 — «Алые паруса» яха радиоспектакль; 10.40 — Равеля башха дика вальсаш; 19.00 — «Маьлха чам» яха радиоспектакль; 20.15 — нохч-гIалгIай ашараш; 20.55 — «Шийн лоIаме мух» яха Дунаевски оперетта монтаж; 22.35 — «Нюша» яха радиопостановка; 23.15 — болгарски симфонически музыка концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00 — киножурнал; 12.10 — «КIай муцIар» — яха художественни фильм; 18.20 — передачай программа; 18.25 — телевизионни кердадераш (нохчий меттала); 18.40 — киножурнал; 18.50 — «Тха деклараш» яха репортаж (гIалгIай меттала); 19.00 — «Ахархочун сий» яха бакъдолчоа тIера хьанийца фильм; 19.10 — английски метта урок; 19.40 — Передачай программа; 19.45 — «Эггара шортагIа йода поезд» яха художественни фильм; 21.10 — «Замаши шераши» яха ииновикъбара телевизионни клуб.

Город Грозне, Черноречье яхача поселке Верхоянски улицагIа, 18, квартира 4, вахача гражданина Сабанов Элик Петровича суде деннад город Ессентуке, Пушкина улицагIа, 11, квартира 7, яхаш йола гражданка Новосартова Любовь Сергеевна ше йитарах доле дош.

Дош дувцаргда ц Ессентуки халкъа судо.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, [illegible] урам, 15. Телефонаш: редактора [illegible] — 2-07-01; [illegible] — 2-45-48, партийни вахарен, промышленни, юртбоахамен, кехаташ отделий — 2-25-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных Фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72.

«Грозненский рабочий» [illegible] Революции проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции.

СФ05031. Заказ № 821.